

ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ

ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ **Αρ. Φύλλου 225**

26 Φεβρουαρίου 2002

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθ. 9921/Γ2

Προγράμματα Σπουδών Τεχνικών Επαγγελματικών Εκπαιδευτηρίων (Τ.Ε.Ε.) των μαθημάτων Ανατομία και Φυσιολογία της Α΄ τάξης ΤΕΕ, μαθημάτων του 1ου και 2ου κύκλου της ειδικότητας Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων, και του μαθήματος Στοιχεία Νοσολογίας του Β΄ κύκλου του τομέα Υγείας Πρόνοιας.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις του εδαφ. δ της παραγράφου 9 του άρθρου 8 του Ν. 1566/85, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 7 του Ν. 2525/ 97 «Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 188 Α΄).

2. Τις διατάξεις του εδαφ.α) της παραγράφου 1 του άρθρου 5 του Ν. 2640/98 καθώς και τις διατάξεις του άρθρου 3 του ίδιου νόμου.

3. Την εισήγηση του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, όπως αυτή διατυπώθηκε στη με αριθμ. 26/2001 Πράξη του Τμήματος Τεχνικής και Επαγγελματικής Εκπαίδευσης του «Παιδαγωγικού Ινστιτούτου».

4. Τις διατάξεις του άρθρου 29α του Ν. 1558/85 (ΦΕΚ 137 Α΄), όπως συμπληρώθηκε με το άρθρο 27 του Ν. 2081/92 (ΦΕΚ 154 Α΄) και τροποποιήθηκε με το άρθρο 1 παραγρ. 2α του Ν. 2469/97 (ΦΕΚ 38 Α΄) και το γεγονός ότι από την απόφαση αυτή δεν προκαλείται δαπάνη εις βάρος του κρατικού προϋπολογισμού.

5. Την με αριθ.Γ2/ 4512/28.8.2001 Υπουργική Απόφαση του ΥΠΕΠΘ «Ωρολόγια, Προγράμματα Ημερησίων ΤΕΕ - Ωρολόγιο Πρόγραμμα μαθημάτων» (ΦΕΚ 1167 Β΄).

6. Την με αριθ. Γ2/5698/23.10.2001 Υπουργική Απόφαση του ΥΠΕΠΘ (ΦΕΚ 1496 Β΄) Τροποποίηση και συμπλήρωση των ωρολογίων Προγραμμάτων των Ημερησίων ΤΕΕ.

7. Την αναγκαιότητα καθορισμού νέων Προγραμμάτων Σπουδών, αποφασίζουμε:

Καθορίζουμε τα προγράμματα Σπουδών των μαθημάτων Ανατομία και Φυσιολογία της Α΄ τάξης ΤΕΕ, μαθημάτων του 1ου και 2ου κύκλου της ειδικότητας Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων, και του μαθήματος Στοιχεία Νοσολογίας του Β΄ κύκλου του τομέα Υγείας Πρόνοιας ως εξής:

Α΄ ΤΑΞΗ Τ.Ε.Ε.

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΝΑΤΟΜΙΑ - ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΥΤΤΑΡΟ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΥΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΙΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10:ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

ΜΑΘΗΜΑ: ΑΝΑΤΟΜΙΑ - ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

Α΄ ΤΑΞΗ Τ.Ε.Ε.

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες βασικά ανατομικά στοιχεία από ορισμένα συστήματα του οργανισμού του ανθρώπου και να κατανοήσουν τις κυριότερες λειτουργίες που κάνει το καθένα από αυτά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΚΥΤΤΑΡΟ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τα διάφορα μέρη του κυττάρου και να κατανοήσουν τις λειτουργίες του καθενός από αυτά. Επίσης να γνωρίσουν τους ιστούς, τα όργανα και τα συστήματατα του οργανισμού και να κατανοήσουν τον τις βασικές λειτουργίες τους.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τα μέρη απο τα οποία αποτελείται ένα κύτταρο. • Τα είδη των ιστών και τις λειτουργίες τους. • Τα όργανα και τα συστήματα του οργανισμού.	1.1.Μέρη Κυττάρου – μορφολογία • Κυτταρική μεμβράνη • Πυρήνας • Κυτταρόπλασμα 1.2. Ιστός - Είδη ιστών • Επιθηλιακός • Συνδετικός 1.3. Όργανα 1.4. Συστήματα	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη του κυττάρου, τους ιστούς και τα συστήματα του οργανισμού. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα μέρη του κυττάρου, τους ιστούς και τα διάφορα όργανα.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη κατά την παράδοση του μαθήματος. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΕΡΕΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τα οστά και τα είδη τους που σχηματίζουν τον σκελετό του ανθρώπου και να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο ενώνονται μεταξύ τους για να σχηματίσουν τις αρθρώσεις.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τους τύπους των οστών ανάλογα με το σχήμα τους. • Ποιες είναι οι ομάδες των οστών που σχηματίζουν τον σκελετό του ανθρώπου. • Τα μέρη απο τα οποία αποτελείται μια άρθρωση	2.1.Τύποι οστών • Μακρά • Πλατέα • Βραχέα 2. Σκελετός • Οστά κορμού • Οστά άκρων 3. Αρθρώσεις • Διάρθρωση • Συνάρθρωση	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τους τύπους των οστών, των σκελετό του ανθρώπου και τις αρθρώσεις. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τους τύπους των οστών και τα είδη των αρθρώσεων.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΜΥΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τα είδη των μυών και να κατανοήσουν τις βασικές διαφορές που έχουν. Επίσης να γνωρίσουν τις διάφορες ομάδες μυών από τις οποίες αποτελείται το μυϊκό σύστημα του ανθρώπου.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τι είναι οι λείες μυϊκές ίνες και ποια η αποστολή τους. • Τι είναι οι γραμμωτές μυϊκές ίνες και ποια η αποστολή τους. • Ποιες είναι οι ομάδες των μυών που απαρτίζουν το μυϊκό σύστημα του ανθρώπου.	3.1.Μυϊκός ιστός 3.2.Είδη μυϊκών ινών. • Λείες μυϊκές ίνες. • Γραμμωτές μυϊκές ίνες. 3.3. Μυϊκό σύστημα. • Μύες της κεφαλής • Μύες του τραχήλου • Μύες του κορμού. • Μύες των άκρων.	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα είδη των μυϊκών ινών, και τις ομάδες των μυών που απαρτίζουν το μυϊκό σύστημα. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις λείες και γραμμωτές μυϊκές ίνες.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την ανατομία της καρδιάς και των αγγείων. Επίσης να κατανοήσουν τον τρόπο με τον οποίο λειτουργεί η καρδιά, καθώς και πως γίνεται η μικρή και η μεγάλη κυκλοφορία του αίματος.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Την ανατομία της καρδιάς. • Την λειτουργία της καρδιάς. • Πως γίνεται η μικρή και η μεγάλη κυκλόφορία του αίματος.	4.1.Ανατομία της καρδιάς. 4.2.Λειτουργία της καρδιάς. 4.3. Μεγάλη κυκλοφορία του αίματος. 4.4. Μικρή κυκλοφορία του αίματος. 4.5. Αρτηρίες και φλέβες..	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με την ανατομία της καρδιάς και των αγγείων, καθώς και για την μικρή και μεγάλη κυκλοφορία του αίματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τη μικρή και μεγάλη κυκλοφορία του αίματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΑΙΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τα συστατικά και τις ομάδες του αίματος, και να κατανοήσουν τον μηχανισμό πήξης.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη λειτουργία των ερυθρών και λευκών αιμοσφαιρίων.. • Τα είδη των λευκών αιμοσφαιρίων και τις διαφορές τους.. • Τις ομάδες αίματος • Τον μηχανισμό πήξης του αίματος.	5.1. Γενικά για τα συστατικά και τη λειτουργία του αίματος.. 5.2. Ερυθροκύτταρα • Λειτουργία • Τόπος παραγωγής. 5.3. Λευκοκύτταρα • Είδη. • Λειτουργίες • Τόπος παραγωγής. 5.4. Ομάδες αίματος συστήματος ΑΒΟ 5.5. Πήξη του αίματος	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα συστατικά του αίματος (ερυθροκύτταρα, λευκοκύτταρα), τις ομάδες αίματος και τον μηχανισμό πήξης. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις ομάδες και τα συστατικά του αίματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΕΠΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα μέρη και τα όργανα του γαστρεντερικού σωλήνα και να κατανοήσουν τον μηχανισμό πέψης των τροφών.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τον τρόπο με τον οποίο σχηματίζεται ο γαστρεντερικος σωλήνας. • Τον τρόπο με τον οποίο τα διάφορα υγρά που παράγουν τα όργανα του πεπτικού συστήματος συμβάλλουν στην πέψη των τροφών.	6.1. Στοματική κοιλότητα. • Γλώσσα • Υπερώα. • Δόντια • Σιελογόνοι αδένες. 6.2. Φάρυγγας 6.3. Οισοφάγος 6.4. Στομάχι 6.5. Έντερο 6.6. Ήπαρ - σπλήνας - Πάγκρεας. 6.7. Γενικά για την πέψη των Τροφών.	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη και τα όργανα του πεπτικού. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα όργανα του πεπτικού συστήματος και τον μηχανισμό πέψης των τροφών.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	9

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα μέρη και τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος και να κατανοήσουν την φυσιολογία της αναπνοής.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τα μέρη του αναπνευστικού συστήματος. • Τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η αναπνοή δια μέσου των πνευμόνων.	7.1. Αναπνευστική οδός. • Μύτη • Φάρυγγας • Λάρυγγας • Τραχεία και βρόγχοι. • Πνεύμονες 7.2. Φυσιολογία της αναπνοής	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη και τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα όργανα του αναπνευστικού συστήματος και την φυσιολογία της αναπνοής	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα μέρη και τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος και να κατανοήσουν τον μηχανισμό παραγωγής των ούρων.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τα μέρη του ουροποιητικού συστήματος. • Τον τρόπο με τον οποίο γίνεται η παραγωγή των ούρων από τους νεφρούς.	8.1. Νεφροί ▪ Νεφρικοί κάλυκες ▪ Νεφρική πύελος 8.2. Ουρητήρες 8.3. Ουροδόχος κύστη 8.4. Ουρήθρα. 8.6. Μηχανισμός παραγωγής των ούρων.	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη και τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος και τον μηχανισμό παραγωγής των ούρων	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	8

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΓΕΝΝΗΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα μέρη και τα όργανα του γεννητικού συστήματος του άντρα και της γυναίκας.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τα μέρη του γεννητικού συστήματος του άντρα. • Τη δομή και τα μέρη του γεννητικού συστήματος της γυναίκας.	9.1. Γεννητικό σύστημα του άντρα. ▪ Έξω γεννητικά όργανα ▪ Έσω γεννητικά όργανα 9.1. Γεννητικό σύστημα της γυναίκας. ▪ Έξω γεννητικά όργανα ▪ Έσω γεννητικά όργανα	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη και τα όργανα του γεννητικού συστήματος Του άντρα και της γυναίκας. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα όργανα του γεννητικού συστήματος του άντρα και της γυναίκας.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΑΙΣΘΗΤΗΡΙΑ ΟΡΓΑΝΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα διάφορα αισθητήρια όργανα και τον τρόπο λειτουργίας των αισθήσεων..

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τα μέρη διαφόρων αισθητηρίων οργάνων. • Τον τρόπο λειτουργίας των διαφόρων αισθήσεων.	10.1. Ανατομία και λειτουργία του δέρματος. 10.2. Ανατομία της μύτης και λειτουργία της όσφρησης. 10.3. Ανατομία της γλώσσας και λειτουργία της γεύσης. 10.4. Ανατομία του ματιού και λειτουργία της όρασης. 10.5. Ανατομία και λειτουργία του δέρματος. 10.6. Ανατομία του αυτιού και λειτουργία της ακοής	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τη δομή και τα μέρη των διαφόρων αισθητηρίων οργάνων. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα αισθητήρια όργανα και τις λειτουργίες τους.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδόσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	10

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

Β΄ΤΑΞΗ – Α΄ΚΥΚΛΟΥ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ Β. ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ
ΒΡΕΦΟΚΟΜΙΑ

(4 ώρες θεωρία και 1 ώρα εργαστήριο)

Γενικός σκοπός μαθήματος:

Ο / η μαθητής /τρια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να:

-γνωρίζει τις φάσεις και τις λειτουργίες της ενδομήτριας, νεογνικής και βρεφικής ανάπτυξης του παιδιού

-κατανοεί τα χαρακτηριστικά της ψυχοκινητικής, κοινωνικο-συναισθηματικής, νοητικής και γλωσσικής του εξέλιξης

- αντιληφθεί το ρόλο της σωστής διατροφής του βρέφους από την πρώτη μέρα της ζωής του για την ομαλή του ανάπτυξη
- γνωρίζει το κατάλληλο περιβάλλον διαβίωσης του παιδιού καθώς επίσης το σωστό τρόπο υγιεινής και φροντίδας του
- κατανοεί τη σημασία της ηθικής αγωγής του από τους πρώτους μήνες της ζωής του και το ρόλο των κυρώσεων
- αντιληφθεί τη σπουδαιότητα του παιχνιδιού και να επιλέγει τα κατάλληλα παιχνίδια

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ι. Ο ΡΟΛΟΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΟ ΤΗΣ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΟΥ. 1. Προσόντα Βρεφ/μου 2. Καθήκοντα Βρεφ/μου	Να είναι σε θέση ο /η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τη σημασία και το ρόλο του επαγγέλματος της Βρεφ/μου -κατανοεί τις υποχρεώσεις της Βρεφ/μου απέναντι στα παιδιά αλλά και στους γονείς τους	1.Μετά από τις πρώτες επισκέψεις των μαθητών/τριών, στον παιδικό σταθμό, ως εργασία να τους ζητηθεί να γράψουν τις προσωπικές τους παρατηρήσεις σχετικά με τη συμπεριφορά της Βρεφ/μου απέναντι στα παιδιά, τις συναδέλφους της και τους γονείς. 2.Να γίνει συζήτηση σχετικά με τις παραπάνω απόψεις.
ΙΙ. ΕΝΔΟΜΗΤΡΙΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΚΑΙ ΦΑΣΕΙΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΕΜΒΡΥΟΥ. 1.Γονιμοποίηση 2.Αύξηση του εμβρύου	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/Τρια να: -γνωρίζει τον τρόπο σχηματισμού του εμβρύου -κατανοεί τα στάδια φυσιολογικής αύξησης του εμβρύου στις εβδομάδες κύησης	1.Να παρουσιασθεί στους μαθητές /τριες βίντεο ή διαφάνειες, σχετικές με τη γονιμοποίηση και την εξέλιξη του εμβρύου
ΙΙΙ. ΣΤΑΔΙΑ ΑΥΞΗΣΗΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΓΕΝΝΗΤΟΥ. 1.Βάρος 2.Μήκος 3.Περίμετρος κεφαλιού 4.Οδοντοφυία 5.Αντανακλαστικά	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει το φυσιολογικό βάρος, μήκος του νεογέννητου και τη σωστή πορεία εξέλιξής του -επίσης (να γνωρίζει) τη φυσιολογική περίμετρο του κεφαλιού του αλλά και τη χρονική εμφάνιση της οδοντοφυΐας. -αντιλαμβάνεται το ρόλο των αντανακλαστικών για τη σωστή πορεία του νεογέννητου	1.Σκόπιμη κρίνεται η επίσκεψη σε ένα μαιευτήριο, όπου εκεί οι μαθητές/τριες θα δούν από κοντά στο Τμήμα Νεογνών το φυσιολογικό βάρος, μήκος, περίμετρος κεφαλιού αλλά και τον τρόπο μέτρησής τους 2.Ο Καθηγητής/τρια καλό είναι να καλέσει Παιδίατρο, ο οποίος θα τους εξηγήσει τη χρονική εμφάνιση της οδοντοφυΐας στα βρέφη αλλά και τη σημασία των αντανακλαστικών.
IV. ΤΟ ΝΕΟΓΕΝΝΗΤΟ ΚΑΤΑ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ. 1.Περιποίηση του νεογέννητου 2.Αντικειμενική εξέταση α) Δέρμα, κεφάλι, μάτια, μύτη, στόμα, τράχηλος, θώρακας, κοιλιά, γεννητικά όργανα, άκρα. 3.Έλεγχος της λειτουργίας των οργάνων και συστημάτων του νεογέννητου. Α)Αναπνευστικό-Κυκλοφορικό Β)Πεπτικό-Ουροποιητικό Γ)Νευρικό	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/Τρια να: -κατανοεί τη σημασία της περιποίησης του νεογέννητου και της βοήθειας ώστε να προσαρμοσθεί στις νέες συνθήκες του περιβάλλοντος. -γνωρίζει τη σπουδαιότητα της αντικειμενικής εξέτασης των οργάνων και συστημάτων του νεογέννητου με στόχο την έγκαιρη διάγνωση ανωμαλιών που μπορεί να υπάρχουν. -να αντιληφθεί ποια είναι τα στοιχεία που βοηθούν στην εκτίμηση της λειτουργίας των συστημάτων του νεογέννητου.	1.Οι μαθητές /τριες να παρακολουθήσουν σε βίντεο έναν τοκετό και στη συνέχεια να παρατηρήσουν την περιποίηση του νεογέννητου από τη Μαία, και την πρώτη αντικειμενική εξέταση των οργάνων και συστημάτων του από τον Παιδίατρο. 2.Χρήσιμη θα ήταν η επίσκεψη των ίδιων των παιδιών σε ένα Μαιευτήριο με σκοπό να παρακολουθήσουν από κοντά τη φροντίδα και εξέταση του νεογνού. 3. Μετά την επίσκεψή τους αυτή, οι μαθητές /τριες καλό είναι να επαναλάβουν τον τρόπο περιποίησης του νεογνού πάνω στην κούκλα – μωρό, του εργαστηρίου τους.

V. ΔΙΑΤΡΟΦΗ ΚΑΤΑ ΤΗ ΒΡΕΦΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ. 1) Φυσική διατροφή 2) Έναρξη διατροφής 3) Σύσταση και διαφορές γυναικείου και νωπού γάλατος αγελάδας 4) Πλεονεκτήματα φυσικής διατροφής (θηλασμού) για το βρέφος 5) Πλεονεκτήματα φυσικής διατροφής (θηλασμού) για τη μητέρα 6) Πλεονεκτήματα φυσικής διατροφής (θηλασμού) για την κοινωνία. 7) Αντενδείξεις θηλασμού από το μέρος της μητέρας 8) Αντενδείξεις θηλασμού από το μέρος του νεογέννητου 9)Τεχνητή διατροφή (τροποποιημένα γάλατα) 10) Τεχνική της τεχνητής διατροφής 11) Μικτή διατροφή 12) Απογαλακτισμός 13) Προβλήματα στο φαγητό -Παχυσαρκία -Ανορεξία -Αλλοτριοφαγία -Εμετοί	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τα είδη βρεφικής διατροφής -κατανοεί τη σημασία και τη θρεπτική αξία του θηλασμού -τον τρόπο θηλασμού -να μάθει τις περιπτώσεις κατά τις οποίες η μητέρα ή το παιδί αδυνατεί να θηλάσει -γνωρίζει τα τροποποιημένα γάλατα και την προσφορά τους, όπως επίσης την τεχνική της τεχνητής διατροφής -αντιληφθεί την έννοια του όρου «Μικτή διατροφή»και «Απογαλακτισμός» -γνωρίζει ότι τα διάφορα προβλήματα στο οικογενειακό περιβάλλον, μπορούν να επηρεάζουν άμεσα το παιδί κι αυτό να αντιδρά με διαταραγμένη συμπεριφορά, όπως: **προβληματική διατροφή.**	1.Οι μαθητές /τριες να παρακολουθήσουν ένα βίντεο σχετικό με τα είδη της βρεφικής διατροφής, τα πλεονεκτήματα του μητρικού θηλασμού αλλά και την τεχνική του θηλασμού και της τεχνητής διατροφής. 2. Οι μαθητές/τριες να εξασκηθούν στο να τρέφουν την κούκλα –μωρό με το μπιμπερό. 3.Να καλέσουν μια Μαία να τους μιλήσει για τη σπουδαιότητα του μητρικού θηλασμού τόσο για τη μητέρα όσο και για το μωρό. 4. Να καλέσουν έναν Παιδοψυχολόγο, ο οποίος θα τους μιλήσει για τα διατροφικά προβλήματα του παιδιού, την αιτία εμφάνισής της και τον τρόπο αντιμετώπισής τους.
VI). ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΤΟΥ 1) Το παιδικό δωμάτιο 2) Ο αερισμός και ο φωτισμός του 3) Η θέρμανση του 4) Τα έπιπλα και ο εξοπλισμός του δωματίου 5) Ατυχήματα - Τροχαία ατυχήματα - Εγκαύματα - Δηλητηριάσεις - Πτώσεις - Πνιγμοί - Ηλεκτροπληξία	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τις βασικές προϋποθέσεις που πρέπει να πληροί ένα κατάλληλο παιδικό δωμάτιο -κατανοεί την αξία ενός ευάερου και ευήλιου δωματίου -αντιλαμβάνεται τη σημασία ενός κατάλληλα θερμαινόμενου χώρου για την υγεία και σωστή ανάπτυξη του παιδιού -μπορεί να εξοπλίζει ένα παιδικό δωμάτιο και να τοποθετεί στη σωστή θέση τα έπιπλα -αντιληφθεί ότι η υγεία και η σωστή εξέλιξη του παιδιού επηρεάζονται σημαντικά από τις συνθήκες που επικρατούν στο οικογενειακό του περιβάλλον -γνωρίζει τον τρόπο που προκαλούνται τα διάφορα είδη ατυχημάτων(τροχαία, πτώσεις, πνιγμοί, ηλεκτροπληξία, δηλητηριάσεις) αλλά και τον τρόπο αντιμετώπισής τους.	1.Να επισκεφθούν ένα κατάστημα με παιδικά έπιπλα και αντικείμενα και να συνομιλήσουν με τον υπάλληλο για τον τρόπο εξοπλισμού ενός παιδικού χώρου. 2.Χρήσιμη θα ήταν η επίδειξη ενός βίντεο σχετικά με τον τρόπο διακόσμησης ενός δωματίου. 3.Να γίνει συζήτηση μεταξύ των μαθητών σχετικά με τις προσωπικές τους εμπειρίες από ατυχήματα. 4.Να επισκεφθούν Μονάδα Εγκαυμάτων σε Παιδιατρική Κλινική και να συζητήσουν με το Νοσηλευτικό και το Ιατρικό Προσωπικό για τα αίτια και τον τρόπο αντιμετώπισης των εγκαυμάτων στα μικρά παιδιά. 5.Να μιλήσουν με κάποιο υπεύθυνο από το Κέντρο Δηλητηριάσεων για τις πιο συνηθισμένες δηλητηριάσεις των παιδιών και τον τρόπο αντιμετώπισής τους.

VII).ΕΜΒΟΛΙΑΣΜΟΙ 1) Γενικές αρχές εμβολιασμών 2) Χρονοδιάγραμμα εμβολιασμών 3) Αντενδείξεις 4) Ανεπιθύμητες ενέργειες	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -κατανοήσει την αξία των εμβολίων για την καλή υγεία του παιδιού -γνωρίζει τα είδη των εμβολίων και το χρόνο που αυτά πρέπει να γίνονται -ενημερωθεί για τις ανεπιθύμητες ενέργειες και τις αντενδείξεις τους	1.Να επισκεφθούν ένα Κέντρο Υγείας ή υποκατάστημα του ΠΙΚΠΑ, και εκεί να ενημερωθούν για τον τρόπο χορήγησης ενός εμβολίου, τις πιθανές του παρενέργειες, τα οφέλη του για το παιδί 2.Να φέρουν οι ίδιοι οι μαθητές /τριες το προσωπικό τους Βιβλιάριο Υγείας και να συζητήσουν σχετικά με τα εμβόλια που έχουν κάνει.
VIII) 1.ΥΓΙΕΙΝΗ ΒΡΕΦΟΥΣ Α) Βασικοί κανόνες καθαριότητας Β) Μπάνιο -προετοιμασία -τεχνική Γ) Τοπικό πλύσιμο Δ) Αλλαγή πάνας -Παράτριμμα Ε) Περιποίηση ομφαλού ΣΤ) Θερμομέτρηση -αντιμετώπιση πυρετού **2.ΥΠΝΟΣ ΒΡΕΦΟΥΣ** Α)Προϋποθέσεις ευχάριστου ύπνου Β)Διαταραχές ύπνου -εφιάλτες -νυκτερινοί τρόμοι -υπνοβασία -αϋπνία -νυκτερινό κτύπημα του κεφαλιού -τριγμός των δοντιών -νυκτερινή ενούρηση **3.ΝΤΥΣΙΜΟ ΒΡΕΦΟΥΣ** Α) Κατάλογος ιματισμού και άλλων υλικών Β) Επιλογές ρούχων ανάλογα με την εποχή Γ) Κατάλληλα παπούτσια για βρέφη και νήπια	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τους κανόνες υγιεινής του βρέφους και τον τρόπο καθαριότητάς του -κατέχει την τεχνική τοπικού και γενικού πλυσίματος του -μπορεί να γνωρίζει πότε έχει λερωθεί η πάνα και να την αλλάζει -προλαμβάνει την εμφάνιση παρατριμμάτων και να τα περιποιείται σωστά εάν αυτά συμβούν -περιποιείται με κατάλληλα μέσα τον ομφαλό και να ξέρει πότε αυτός έχει μολυνθεί -γνωρίζει τον τρόπο σωστής θερμομέτρησης και την αντιμετώπιση του πυρετού -αντιλαμβάνεται τη σημασία ενός ήρεμου ύπνου για τη σωστή ανάπτυξη του παιδιού -αντιλαμβάνεται αλλά και να αντιμετωπίζει τις διαταραχές του ύπνου. -επιλέγει το κατάλληλο ντύσιμο για κάθε εποχή, αλλά και για διάφορες ώρες της ημέρας -γνωρίζει τη σημασία του ορθοπεδικού παπουτσιού για το περπάτημα του παιδιού	1.Με τη βοήθεια διαφανειών ή βίντεο οι μαθητές /τριες να παρακολουθήσουν τους κανόνες Υγιεινής που πρέπει να ακολουθούνται στο βρέφος (μπάνιο,τοπικό πλύσιμο, καθαρισμός περιοχής ομφαλού, περιποίηση παρατρίμματος κ.λ.π.) 2.Στο Εργαστήριο να αλλάξουν, πλύνουν, περιποιηθούν, θερμομετρήσουν μωρά-κούκλες. 3.Στο Τμήμα Βρεφών που κάνουν την πρακτική τους άσκηση να εξασκηθούν στις προαναφερόμενες διαδικασίες. 4.Να καλέσουν Παιδοψυχολόγο στο σχολείο που θα τους μιλήσει για τα προβλήματα του ύπνου στα παιδιά και τον τρόπο αντιμετώπισής τους. 5.Να δοκιμάζουν διάφορα ρούχα στις κούκλες του εργαστηρίου και να συγκεντρώσουν ιματισμό από τα δικά τους παιδικά ρούχα ή άλλων μικρότερων αδερφών τους.
IX) ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΣΩΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ (ΑΠΟ 0-3 ΕΤΩΝ) 1.Ανάπτυξη αδρής κινητικότητας ανά περίοδο 2.Ανάπτυξη λεπτής κινητικότητας ανά περίοδο - 0-6 μηνών - 6-12 μηνών - 12-18 μηνών - 18-24μηνών - 24-30μηνών - 30-36μηνών	Να είναι σε θέση ο /η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τα στάδια της αδρής και λεπτής κινητικότητας του βρέφους ανά περίοδο -οργανώνει κατάλληλα το περιβάλλον έτσι ώστε να δίνει τη δυνατότητα στο παιδί να αναπτύσσει άνετα και με ασφάλεια τις κινήσεις του -επιλέγει κατάλληλες δραστηριότητες ανάλογα με το στάδιο που βρίσκεται.	1.Να παρακολουθούν (στο Τμήμα Βρεφών που κάνουν την πρακτική τους άσκηση), τις κινήσεις των χεριών, ποδιών, στάση σώματος βρεφών και να τις αξιολογούν ανάλογα με την ηλικία στην οποία βρίσκονται. 2.Να οργανώνουν κατάλληλα το χώρο ώστε να υπάρχει ελευθερία κινήσεων στο παιδιά.

X) ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΟΤΗΤΑ (από 2-4 ετών) 1.Ορισμός 2.Το γνωστικό σχήμα του σώματος 3.Η αμφιπλευρικότητα 4.Η λεπτή κινητικότητα 5.Η αντίληψη του χώρου 6.Η αντίληψη του χρόνου και του ρυθμού 7.Δραστηριότητες για το σώμα, το χώρο, το χρόνο και το ρυθμό.	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -αντιλαμβάνεται τις παραμέτρους της ψυχοκινητικής ανάπτυξης του παιδιού -γνωρίζει Τρόπους ανάπτυξης της ψυχοκινητικότητας	1.Οι μαθητές /τριες στο Τμήμα Βρεφών να πραγματοποιούν ποικίλες ψυχοκινητικές δραστηριότητες με τα βρέφη, με στόχο την ανάπτυξη της αμφιπλευρικότητας, της λεπτής κινητικότητας κ.λ.π.
XI). ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1.Ορισμός 2.Στόχοι 3.Ανάπτυξη της επικοινωνίας με τον ενήλικα βρέφους 0-12 μηνών 4.Εμπιστοσύνη ή Δυσπιστία 5.Αυτονομία ή Αμφιβολία 6.Ο ρόλος του πατέρα 7.Η σχέση του βρέφους με συνομηλίκους του.	Να είναι σε θέση ο /η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει την πορεία της κοινωνικής και συναισθηματικής ανάπτυξης του βρέφους -κατανοεί το άγχος του αποχωρισμού, την προσκόλληση του σε οικεία πρόσωπα, τη δυσκολία προσαρμογής του σε ξένο περιβάλλον γνωρίζει σωστούς τρόπους συμπεριφοράς σύμφωνα με τις ανάγκες του βρέφους -αντιλαμβάνεται τη σπουδαιότητα του ρόλου του πατέρα, αλλά και των συνομηλίκων του.	1.Κατά την πρακτική άσκηση των μαθητών /τριών στον Παιδικό Σταθμό, να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά των παιδιών μεταξύ τους, αλλά και τη δυσκολία προσαρμογής κάποιων(παιδιών) στο χώρο αυτό. 2.Να καταγράψουν αυτές τις συμπεριφορές και τις δυσκολίες προσαρμογής. Έπειτα να τα συζητήσουν στην τάξη.
XII)ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1.Η σημασία του λόγου 2.Στάδια γλωσσικής ανάπτυξης (0-2 ετών) 3.Στάδια γλωσσικής ανάπτυξης (3-4 ετών) 4.Ο ρόλος του περιβάλλοντος του παιδιού στη γλωσσική του ανάπτυξη 5.Διαταραχές ομιλίας και λόγου. -Δυσλαλία -Βραδυγλωσσία -Καθυστέρηση Ομιλίας -Εκλεκτική Αλαλία	Να είναι σε θέση ο /η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει τη σπουδαιότητα της γλωσσικής ανάπτυξης και τα στάδιά της -κατανοεί το σπουδαίο ρόλο που παίζει το οικογενειακό περιβάλλον του παιδιού στην εξέλιξη της ομιλίας και του λόγου του -αντιλαμβάνεται γλωσσικές διαταραχές των παιδιών και να ενημερώνει τους γονείς τους για περαιτέρω έλεγχο	1.Να παρατηρήσουν το διάλογο παιδιών στον Παιδικό Σταθμό, να τον καταγράψουν και να συζητήσουν τις απόψεις τους στην τάξη. 2.Να χρησιμοποιήσουν γλωσσικές δραστηριότητες έτσι ώστε να αναπτύξουν το λεξιλόγιο των μικρών παιδιών αλλά και να προτρέψουν να μιλήσουν τα ίδια.
XIII) ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΑΙΣΘΗΣΕΩΝ 1.Όραση 2.Ακοή 3.Γεύση –Όσφρηση 4.Αφή 5.Δραστηριότητες ανάπτυξής τους	Να είναι σε θέση ο /η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει την ανάπτυξη των αισθήσεων ανά χρονική περίοδο -εφαρμόζει δραστηριότητες ανάπτυξής τους ανάλογα με την ηλικία στην οποία βρίσκεται το παιδί.	1.Οι μαθητές /τριες να εφαρμόσουν στον Παιδικό Σταθμό, δραστηριότητες ανάπτυξης των αισθήσεων σε βρέφη ανάλογα με την ηλικία τους

XIV)ΗΘΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 1.Ορισμός 2.Σημασία της 3.Θετικές και Αρνητικές Κυρώσεις 4.Πειθαρχία και Ελευθερία 5. Ο ρόλος του ενήλικα στην σωστή διαπαιδαγώγηση του παιδιού	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -κατανοήσει το σπουδαίο ρόλο της σωστής Ηθικής ανάπτυξης για την ομαλή εξέλιξη της ανθρώπινης προσωπικότητας -αντιληφθεί την αξία της Πειθαρχίας αλλά και των Θετικών και Αρνητικών Κυρώσεων για τη σωστή Ηθική συγκρότηση του παιδιού.	1.Οι μαθητές /τριες παρακολουθούν σε βίντεο πειθαρχημένες και απειθάρχητες συμπεριφορές μικρών παιδιών διαφόρων ηλικιών και συζητούν τον τρόπο αντιμετώπισής τους με τον /την Καθηγητή /τριά τους. 2.Παρατηρούν στον Παιδικό Σταθμό παιδιά πειθαρχημένα και ατίθασα και προσπαθούν με τους τρόπους που γνωρίζουν να τους φερθούν κατάλληλα.
XV) 1.ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ Α).Ορισμός –Ο ρόλος του παιχνιδιού στη διαμόρφωση του χαρακτήρα Β).Κυριότερες θεωρίες για το Παιχνίδι Γ).Είδη Παιχνιδιού -Συμβολικό παιχνίδι -Μιμητικό παιχνίδι Δ).Το παιχνίδι των παιδιών σήμερα Ε).Παιχνίδια (αντικείμενα) κατάλληλα για νήπια ΣΤ).Το Παιχνίδι μέσο γνωριμίας των παιδιών **2.Ο ΠΕΡΙΠΑΤΟΣ** Α) Η σημασία του για την ολόπλευρη ανάπτυξη του βρέφους	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής /τρια να: -γνωρίζει θεωρίες γύρω από το παιχνίδι και να τις εφαρμόζει -κατανοεί τη σπουδαιότητα του παιχνιδιού για τη σωστή ανάπτυξη του παιδιού αλλά και για την κοινωνικοποίησή του. -επιλέγει κατάλληλο χώρο ανάλογα με την ηλικία του παιδιού αλλά και την κατάλληλη ώρα.	1.Στον Παιδικό Σταθμό οι μαθητές /τριες εφαρμόζουν διάφορα είδη παιχνιδιών για διάφορες ηλικίες παιδιών 2.Σημαντική θα είναι η πρόσκληση ενός ειδικού επιστήμονα, ο οποίος θα αναφερθεί εκτενέστερα στην αξία του παιχνιδιού και στην σωστή επιλογή παιχνιδιών ανάλογα με την ηλικία των παιδιών. 3.Να πραγματοποιούν υπαίθριες δραστηριότητες στην Παιδική Χαρά και να ευαισθητοποιούν τα παιδιά σε θέματα Υγιεινής, Καθαριότητας, σεβασμού και αγάπης προς το Περιβάλλον.

ΤΟΜΕΑΣ: ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ (1ου ΚΥΚΛΟΥ- Β΄ ΤΑΞΗ)

ΜΑΘΗΜΑ: ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

Το μάθημα διδάσκεται 5 ώρες την εβδομάδα (3 ώρες Εργαστήριο και 2 ώρες Θεωρία).

*Οι περισσότερες ενότητες έχουν τη θεωρία και το εργαστήριό τους. Κάποιες μπορεί να είναι μόνο θεωρητικές ενότητες οπότε και στο εργαστήριο γίνονται δραστηριότητες οι οποίες μπορεί να είναι καθαρά εργαστηριακές ή είναι συνέχεια προηγούμενων ενοτήτων.

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ:

ΓΕΝΙΚΟΣ ΣΚΟΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Ο/η μαθητής/τρια μετά το τέλος της διδασκαλίας θα πρέπει να:
- είναι ικανός/ή να εκφράζεται δημιουργικά μέσα από τις εικαστικές δραστηριότητες.
- έχει αναπτύξει πρωτότυπη και ευέλικτη σκέψη.
- γνωρίζει και να οργανώνει δραστηριότητες δημιουργικής έκφρασης.
- γνωρίζει τις ιδιότητες και τις χρήσεις των υλικών, τις δυνατότητες που αυτά παρέχουν και να εφαρμόζει τεχνικές που κινητοποιούν και καλλιεργούν τις δημιουργικές δυνάμεις των παιδιών.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ*
Κεφάλαιο 1° ΟΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΤΑΘΜΟ 1.1 Η σημασία των εικαστικών δραστηριοτήτων για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας 1.1.1 Η επίδραση των εικαστικών δραστηριοτήτων στους τομείς ανάπτυξης 1.2 Μέθοδοι εφαρμογής των εικαστικών δραστηριοτήτων- Ο ρόλος του παιδαγωγού 1.3 Οργάνωση Εικαστικών Εργαστηρίων 1.4 Το χρωμάτισμα έτοιμων σχεδίων είναι δημιουργική έκφραση;	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν: - τη συμβολή των εικαστικών δραστηριοτήτων στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού προσχολικής ηλικίας. - το ρόλο του παιδαγωγού στην εφαρμογή των εικαστικών δραστηριοτήτων - τις παιδαγωγικές μεθόδους που πρέπει να χρησιμοποιεί ο/η παιδαγωγός προσχολικής ηλικίας στην εφαρμογή των εικαστικών δραστηριοτήτων. - πως γίνεται η οργάνωση του εργαστηρίου εικαστικών. - πρακτικές που πρέπει να αποφεύγονται στην εφαρμογή των εικαστικών δραστηριοτήτων.	- Να γίνει επίδειξη slides και video με ελεύθερες δημιουργικές δραστηριότητες και με κατευθυνόμενες. Να γίνει σχολιασμός και συζήτηση.
Κεφάλαιο 2° ΧΡΩΜΑΤΑ – ΜΙΞΕΙΣ ΧΡΩΜΑΤΩΝ 2.1 Το Χρώμα 2.2 Μίξεις χρωμάτων – χαρακτηριστικά του χρώματος 2.3 Συμβολισμός χρωμάτων 2.4 Είδη χρωμάτων	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν: - τη σημασία των χρωμάτων στη ζωή μας - τα βασικά χρώματα και να παράγουν διάφορες αποχρώσεις από τις αναμείξεις τους - τις ιδιότητες του χρώματος - τα διάφορα είδη χρωμάτων και τις δυνατότητες χρήσης τους.	- Να παρατηρήσουν οι μαθητές/τριες τα χρώματα στη φύση και στα αντικείμενα που υπάρχουν γύρω τους (π.χ. σ' ένα πάρκο κοντά στο σχολείο). - Να παρατηρήσουν τα χρώματα στο περιβάλλον του σχολείου (χρώμα του κτιρίου, των τοίχων της τάξης, του πίνακα, των θρανίων κ.ά.), στα ρούχα που φορούν κ.λ.π. και να συζητήσουν για τις επιλογές των χρωμάτων και για την επίδραση που ασκούν τα χρώματα στη διάθεσή τους. - Να παίξουν με διάφορα πανιά και χαρτιά διαφόρων χρωμάτων. - Να ασκηθούν με πραγματικά χρώματα και να πειραματιστούν με τις αναμίξεις τους. - Να κάνουν παιχνίδια και ελεύθερους πειραματισμούς με το χρώμα και το φώς.

Κεφάλαιο 3ο ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ – ΠΑΙΔΙΚΟ ΣΧΕΔΙΟ 3.1 Αντιλήψεις στο παρελθόν και σήμερα 3.2 Παιδαγωγική αξία 3.3 Η σημασία της εξέλιξης του παιδικού σχεδίου 3.4 Η πρώτη επαφή του παιδιού με τη ζωγραφική 3.5 Το παιδικό σχέδιο ως μέσο έκφρασης της προσωπικότητας του παιδιού 3.6 Υλικά ζωγραφικής 3.7 Τεχνικές ζωγραφικής	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν την παιδαγωγική αξία της ζωγραφικής - εξηγούν τη σημασία της ζωγραφικής για τα παιδιά, ως μέσο έκφρασης και δημιουργίας - εξηγούν την εξελικτική πορεία του παιδικού σχεδίου - οργανώνουν εργαστήρια ζωγραφικής προτείνοντας πρωτότυπες τεχνικές. - μπορούν να εκφράζονται χωρίς αναστολές μέσα από το ελεύθερο σχέδιο	- Να γνωρίσουν διάφορα υλικά ζωγραφικής μέσα από ελεύθερους πειραματισμούς. - Να εφαρμόσουν διάφορες τεχνικές και παιχνίδια ζωγραφικής. - Να ζωγραφίσουν σε διάφορα επίπεδα (όρθιοι, καθιστοί, στο πάτωμα.). - Να εκφραστούν ελεύθερα, μέσα από τη δημιουργική χρήση των υλικών. - Να δημιουργήσουν συνθέσεις ατομικές ή ομαδικές, συνδυάζοντας διάφορες τεχνικές. - Να οργανωθούν δραστηριότητες ζωγραφικής σε σε εξωτερικό χώρο. - Να γίνουν επισκέψεις σε πινακοθήκες, εκθέσεις ζωγραφικής κ.λ.π.
Κεφάλαιο 4ο ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ – ΤΥΠΩΜΑ 4.1 Έννοια – παιδαγωγική Αξία 4.2 Οργάνωση δραστηριότητας 4.3 Ιδέες για τύπωμα	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - εξηγούν τη σπουδαιότητα της ενασχόλησης των παιδιών προσχολικής ηλικίας με την τεχνική του τυπώματος και την κατασκευή σφραγίδων - γνωρίζουν τα διάφορα είδη τυπωμάτων. - χρησιμοποιούν τη δημιουργική τους φαντασία για την εξεύρεση υλικών με τα οποία μπορούν να κάνουν διάφορα τυπώματα. - μπορούν να οργανώνουν εργαστήρι τυπώματος και κατασκευής σφραγίδων	- Να γίνουν ελεύθεροι πειραματισμοί με την εφαρμογή τυπωμάτων, με διάφορα υλικά και αντικείμενα. - Να κατασκευαστούν αυτοσχέδιες σφραγίδες με διάφορα υλικά. - Να φτιάξουν πρωτότυπα μοτίβα χρησιμοποιώντας τυπώματα. - Να δημιουργήσουν συνθέσεις με διάφορα τυπώματα. - Να δημιουργήσουν συνθέσεις με μικτές τεχνικές (τύπωμα – ζωγραφική)
Κεφάλαιο 5ο ΤΟ ΨΑΛΙΔΙ ΚΑΙ Η ΧΡΗΣΗ ΤΟΥ 5.1 Παιδαγωγική Αξία – Οργάνωση Εργαστηρίου	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να γνωρίζουν: - την ηλικία από την οποία ξεκινάμε να δίνουμε ψαλίδι στα παιδιά. - και να εφαρμόζουν την εξελικτική πορεία σύμφωνα με την οποία βαδίζουμε προκειμένου να μάθουν τα παιδιά να χειρίζονται το ψαλίδι	- Να προηγηθεί συζήτηση στην τάξη με τους/τις μαθητές/τριες και να ακολουθήσει εφαρμογή στο βρεφονηπιακό σταθμό. Να γίνονται ανά τακτά χρονικά διαστήματα, παρατηρήσεις για την εξέλιξη της εφαρμογής.

Κεφάλαιο 6° ΚΟΛΛΑΖ 6.1 Έννοια – παιδαγωγικά Αξία 6.2 Ο ρόλος του/της παιδαγωγού 6.3 Είδη κολλάζ 6.4 Υλικά 6.5 Οργάνωση και πορεία εργασίας 6.6 Ιδέες για κολλάζ	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - εξηγούν τη σημασία του κολλάζ. - κατασκευάζουν επίπεδα και ανάγλυφα κολλάζ χρησιμοποιώντας ποικίλα υλικά. - χρησιμοποιούν το κολλάζ ως μέσο έκφρασης. - οργανώσουν εργαστήρι κολλάζ στον παιδικό σταθμό.	- Να συλλέξουν άχρηστα υλικά και να τα χρησιμοποιήσουν προκειμένου να δημιουργήσουν κολλάζ. - Να κατασκευάσουν κολλάζ διαφόρων ειδών. - Να κατασκευάσουν ελεύθερες ατομικές και ομαδικές συνθέσεις, χρησιμοποιώντας μεικτές τεχνικές (κολλάζ – ζωγραφική – τύπωμα).
Κεφάλαιο 7° ΠΛΑΣΤΙΚΗ 7.1 Πλαστική και υλικά που πλάθονται 7.2 Παιδαγωγική αξία 7.3 Υλικά που πλάθονται	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν την συμβολή της πλαστικής στην ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών προσχολικής ηλικίας. - γνωρίζουν τα υλικά που πλάθονται και τις ιδιότητές τους. - γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τις τεχνικές που μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε με τα υλικά που πλάθονται. - μπορούν να επιλέγουν και να προτείνουν κάθε φορά στα παιδιά το κατάλληλο υλικό σύμφωνα με την ηλικία, τις ανάγκες των παιδιών, αλλά και την καταλληλότητα της στιγμής. - μπορούν να οργανώσουν εργαστήρια πλαστικής. - γνωρίζουν τα εξελικτικά στάδια στην πλαστική.	- Να έλθουν σ' επαφή με διάφορα υλικά που πλάθονται και να κάνουν ελεύθερους πειραματισμούς. - Να κάνουν χρήση των εργαλείων του πηλού. - Να πειραματιστούν εφαρμόζοντας τεχνικές πηλού. - Να χρησιμοποιήσουν τα υλικά που πλάθονται, σε συνδυασμό με άλλα υλικά δημιουργώντας ελεύθερες συνθέσεις. - Να γίνουν επισκέψεις σε εργαστήρια αγγειοπλαστικής, σε μουσεία κ.ά.
Κεφάλαιο 8° ΑΧΡΗΣΤΟ ΥΛΙΚΟ 8.1 Έννοια – Παιδαγωγική Αξία 8.2 Συλλογή άχρηστων υλικών 8.3 Ιδέες για κατασκευές με άχρηστο υλικό	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν το άχρηστο υλικό και τη χρήση του. - γνωρίζουν τη σημασία και τη σπουδαιότητα της συλλογής και χρήσης του άχρηστου υλικού ως μέσου εικαστικής έκφρασης. - εφευρίσκουν, προτείνουν και εφαρμόζουν δραστηριότητες με άχρηστο υλικό για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. - εκφράζονται δημιουργικά χρησιμοποιώντας το άχρηστο υλικό.	- Να συλλέξουν άχρηστο υλικό από διάφορους χώρους. - Να προτείνουν και να εφαρμόσουν πρωτότυπες κατασκευές με άχρηστο υλικό. - Να σχολιάσουν την εμπειρία τους από την επαφή τους με το άχρηστο υλικό.

Κεφάλαιο 9° ΓΙΟΡΤΕΣ 9.1 Παιδαγωγικοί στόχοι των γιορταστικών εκδηλώσεων 9.2 Είδη γιορτών 9.3 Οργάνωση των γιορτών 9.4 Η πρώτη γιορτή της χρονιάς 9.5 Η γιορτή των Χριστουγέννων 9.5.1 Ιδέες για Χριστουγεννιάτικες και Πρωτοχρονιάτικες δημιουργίες 9.6 Η γιορτή του Πάσχα 9.6.1 Ιδέες για Πασχαλινές κατασκευές 9.7 Εθνικές γιορτές 9.7.1 Ιδέες για εθνικές γιορτές 9.8 Η γιορτή της μητέρας ή του πατέρα 9.8.1 Ιδέες για τη γιορτή της μητέρας και του πατέρα 9.9 Η καλοκαιρινή γιορτή 9.10 Οι ονοματικές γιορτές και οι γιορτές των γενεθλίων 9.10.1 Ιδέες για δώρα ονομαστικής γιορτής και γενεθλίων	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθήτριες/ές θα πρέπει να είναι σε θέση: - να γνωρίζουν ποιοι είναι οι παιδαγωγικοί στόχοι (γενικοί και ειδικοί) των διάφορων γιορτών. - να γνωρίζουν πώς μπορούν να δημιουργήσουν το κατάλληλο παιδαγωγικό κλίμα για την οργάνωση των εικαστικών δραστηριοτήτων που αφορούν στις γιορτές. - να επινοούν και να προτείνουν διάφορες εικαστικές δραστηριότητες για κάθε γιορτή σε συνεργασία με τα παιδιά - να εκφραστούν οι ίδιες/οι και να βιώσουν το γιορτινό κλίμα μέσα από τη συμμετοχή τους στις διάφορες δραστηριότητες που θα γίνουν στο εργαστήριο	- Να γίνει επιλογή ελεύθερων εικαστικών δραστηριοτήτων ανάλογα με τη γιορτή. - Να οργανωθούν εικαστικά εργαστήρια για τους μαθητές του σχολείου στο τέλος της σχολικής χρονιάς ή σε όποια άλλη χρονική περίοδο θεωρηθεί κατάλληλη. - Να οργανωθούν εκθέσεις των έργων των μαθητών/τριών.
Κεφάλαιο 10° ΑΠΟΚΡΙΑΤΙΚΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ 10.1 Απόκριες, μεταμφίεση και παιδί 10.2 Κατασκευές	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθήτριες/ές θα πρέπει να είναι σε θέση: - γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τη διαδικασία επαφής των παιδιών προσχολικής ηλικίας με τη μάσκα. - γνωρίζουν και να κατανοούν πιθανές αντιδράσεις των παιδιών όσον αφορά στη μεταμφίεση στις απόκριες - οργανώνουν τις κατάλληλες δραστηριότητες προκειμένου να δημιουργήσουν το κατάλληλο αποκριάτικο κλίμα στον βρεφονηπιακό σταθμό. - εφαρμόζουν αποκριάτικες κατασκευές χρησιμοποιώντας την φαντασία τους.	- Να κατασκευαστούν ρούχα μεταμφίεσης και καπέλα με άχρηστα υλικά. - Να κατασκευαστούν πρωτότυπες αυτοσχέδιες μάσκες με διάφορα υλικά και να τις χρησιμοποιήσουν, προκειμένου να εκφραστούν μέσα από το θεατρικό παιχνίδι. - Να δημιουργήσουν πρωτότυπες μάσκες στο πρόσωπό τους, χρησιμοποιώντας μακιγιάζ.
Κεφάλαιο 11° ΑΙΩΡΟΥΜΕΝΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ή MOBILES 11.1 Ορισμός – Παιδαγωγικά αξία των Mobiles 11.2 Υλικά κατασκευής 11.3 Οργάνωση της δραστηριότητας – Τρόποι κατασκευής 11.4 Ιδέες για mobiles	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν τι είναι τα mobiles και ποια είναι η παιδαγωγική τους αξία για τα βρέφη και τα νήπια. - γνωρίζουν τα υλικά, τους τρόπους κατασκευής, και τα είδη των mobiles. - να κατασκευάζουν πρωτότυπα mobiles, ανάλογα με την ηλικία των παιδιών της τάξης τους.	- Να κατασκευάσουν αιωρούμενες κατασκευές (mobiles), που να απευθύνονται σε παιδιά βρεφικής ηλικίας. - Να κατασκευάσουν αιωρούμενες κατασκευές (mobiles), με διάφορα υλικά.

Κεφάλαιο 12° ΜΑΛΑΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ 12.1 Παιδαγωγική αξία των μαλακών παιχνιδιών 12.2 Προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν από τον έντονο δεσμό του παιδιού με τα μαλακά παιχνίδια 12.3 Ιδέες για μαλακά παιχνίδια 12.4 Κατασκευή πάνινης κούκλας ή ζώου	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθήτριες/ές θα πρέπει να είναι σε θέση: - να γνωρίζουν την παιδαγωγική αξία της χρήσης των μαλακών παιχνιδιών από τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας. - να γνωρίζουν τα προβλήματα που μπορεί να δημιουργηθούν από τον έντονο συναισθηματικό δεσμό του παιδιού με το παιχνίδι – αντικείμενο και τους τρόπους αντιμετώπισής τους. - να γνωρίζουν τις διεθνείς προδιαγραφές κατασκευής των μαλακών παιχνιδιών. - να κατασκευάσουν οι ίδιες/οι μαλακά παιχνίδια της επιλογής τους.	- Να κατασκευάσουν διάφορα μαλακά παιχνίδια, τηρώντας σχολαστικά τις προδιαγραφές ασφάλειας κατασκευής.
Κεφάλαιο 13° ΚΟΥΚΛΕΣ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟΥ 13.1 Η κούκλα στο χώρο και στο χρόνο 13.2 Παιδαγωγική αξία 13.3 Η πρώτη επαφή των παιδιών με την κούκλα κουκλοθέατρου 13.4 Τύποι κούκλας κουκλοθέατρου 13.5 Οι κούκλες του κουκλοθέατρου στον παιδικό σταθμό 13.6 Κατασκευή διαφόρων τύπων κούκλας κουκλοθέατρου 13.6.1Τα ρούχα της κούκλας 13.7 Σκηνή κουκλοθέατρου 13.8 Σκηνικά κουκλοθέατρου 13.9 Η κίνηση της κούκλας 13.10 Σενάρια για κουκλοθέατρο	Μετά το τέλος του κεφαλαίου θα πρέπει οι μαθητές/τριες να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν την πορεία και τη χρήση της κούκλας κουκλοθέατρου από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. - γνωρίζουν την παιδαγωγική αξία της κούκλας και του κουκλοθέατρου για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας και κυρίως τη συμβολή τους στην ψυχοσυναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού. - γνωρίζουν τους διάφορους τύπους της κούκλας κουκλοθέατρου. - κατασκευάζουν διαφόροις τύπους κούκλας κουκλοθέατρου χρησιμοποιώντας διάφορες τεχνικές αλλά κυρίως τη φαντασία τους. - κατασκευάζουν σκηνές και σκηνικά κουκλοθέατρου εφαρμόζοντας διάφορες τεχνικές. - εφαρμόζουν απλές τεχνικές παιξίματος κουκλοθέατρου. - γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τεχνικές δημιουργίας σεναρίων και διασκευής έτοιμων ιστοριών και παραμυθιών κατάλληλων για να παιχτούν στο κουκλοθέατρο. - οργανώνουν εργαστήρια κούκλας κουκλοθέατρου για παιδιά προσχολικής ηλικίας. - γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα φέρουν για πρώτη φορά σε επαφή τα παιδιά προσχολικής ηλικίας με την κούκλα. - οργανώνουν μια μικρή κουκλοθεατρική παράσταση για παιδιά προσχολικής ηλικίας. - εκφράζονται δημιουργικά μέσω της κατασκευής και του παιξίματος της κούκλας.	- Να κατασκευαστούν κούκλες κουκλοθέατρου διαφόρων τύπων. - Να παίξουν κουκλοθέατρο χωρίς να είναι κρυμμένοι/νες. - Να κατασκευάσουν σκηνικά κουκλοθέατρου. - Να φτιάξουν αυτοσχέδιες σκηνές κουκλοθέατρου ανάλογα με το χώρο του εργαστηρίου. - Να γράψουν δικά τους σενάρια για κουκλοθέατρο. - Να οργανώσουν μικρές κουκλοθεατρικές παραστάσεις και να τις παρουσιάσουν στους συμμαθητές τους, αλλά και στους υπόλοιπους μαθητές/τριες του σχολείου στα πλαίσια κάποιας εκδήλωσης.

Κεφάλαιο 14° ΒΙΒΛΙΑ 14.1 Το βιβλίο στο χώρο και στο χρόνο 14.2 Παιδαγωγικοί στόχοι 14.3 Τα πλεονεκτήματα της δημιουργίας ενός εργαστηρίου βιβλίου 14.4 Ερεθίσματα για τη δημιουργία βιβλίων 14.5 Ιδέες για κατασκευή βιβλίων	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - γνωρίζουν την σπουδαιότητα της πρώιμης επαφής του παιδιού με το βιβλίο. - οργανώνουν εργαστήρι βιβλίου. - γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τρόπους παροχής ερεθισμάτων για τη δημιουργία βιβλίων προσχολικής ηλικίας - κατασκευάζουν και να προτείνουν διαφόρους τύπους βιβλίων ως προς το περιεχόμενο αλλά και ως προς τη μορφή που να απευθύνονται σε παιδιά προσχολικής ηλικίας.	- Να κατασκευάσουν διάφορους τύπους βιβλίων ως προς τη μορφή. - Να κατασκευάσουν διάφορους τύπους βιβλίων ως προς το περιεχόμενο. - Να κατασκευάσουν βιβλία με εικόνες που να απευθύνονται σε διαφορετικές ηλικίες παιδιών προσχολικής ηλικίας.
Κεφάλαιο 15° ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ 15.1 Γενικά 15.2 Παιδαγωγική αξία των επιτραπέζιων παιχνιδιών 15. 3 Είδη κλασσικών επιτραπέζιων παιδαγωγικών παιχνιδιών	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - κατέχουν βασικές γνώσεις για τις κατηγορίες των υλικών που πρέπει να περιλαμβάνει η γωνιά του παιδαγωγικού υλικού με έμφαση στο κλασικό δομημένο παιδαγωγικό υλικό. - να γνωρίζουν τον παιδαγωγικό ρόλο του δομημένου Παιδαγωγικού υλικού. - να γνωρίζουν τους κανόνες κάθε παιχνιδιού και να είναι σε θέση να τους εξηγούν στα παιδιά. - να γνωρίζουν το βαθμό δυσκολίας του κάθε παιχνιδιού και τις ηλικίες στις οποίες απευθύνεται. - να κατασκευάζουν δομημένο παιδαγωγικό υλικό κατάλληλο για τα παιδιά της τάξης τους.	- Να κατασκευάσουν διάφορα είδη επιτραπέζιων παιχνιδιών που ν' απευθύνονται σε διαφορετικές ηλικίες παιδιών προσχολικής ηλικίας. - Να παίξουν με διάφορα είδη επιτραπέζιων παιχνιδιών.
Κεφάλαιο 16° ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΦΥΤΩΝ 16.1 Παιδαγωγική αξία της καλλιέργειας των φυτών 16.2 Οργάνωση της δραστηριότητας 16.3 Ιδέες για τη καλλιέργεια φυτών	Μετά το τέλος του κεφαλαίου οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να: - κατανοήσουν την σημασία της ενασχόλησης των παιδιών προσχολικής ηλικίας με την καλλιέργεια και φροντίδα των φυτών. - εφαρμόσουν τρόπους καλλιέργειας φυτών μέσα στην τάξη ή σε εξωτερικούς χώρους και να ευαισθητοποιηθούν σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος.	- Να καλλιεργήσουν διάφορα φυτά με πρωτότυπους τρόπους. - Να δημιουργήσουν πρωτότυπες συνθέσεις, καλλιεργώντας διαφορετικά είδη φυτών. - Να διακοσμήσουν τα δοχεία μέσα στα οποία θα καλλιεργήσουν τα φυτά. - Να καλλιεργήσουν φυτά της επιλογής τους στην αυλή του σχολείου.

<u>**Υπ. 1.**</u> Στα κεφάλαια 3, 4, 6, 7, 8, 10 και 13, προτείνεται η επίδειξη slides και video με αντίστοιχες εικαστικές δημιουργίες οι οποίες μπορούν να λειτουργήσουν ως ερεθίσματα.

<u>**Υπ. 2.**</u> Αρκετές από τις δραστηριότητες που περιγράφονται μπορούν να εφαρμοστούν από τους μαθητές/τριες στους παιδικούς σταθμούς που κάνουν πρακτική άσκηση και να σχολιαστούν μετά το εργαστήριο.

ΜΟΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (2 ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ)
1ος ΚΥΚΛΟΣ – Β΄ΤΑΞΗ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ

Γενικός Σκοπός

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τις βασικές μουσικές έννοιες (ηχόχρωμα, ένταση, διάρκεια, ύψος, ρυθμική αγωγή) και να μπορούν να επεξεργάζονται με άνεση τις διάφορες μουσικές δραστηριότητες.
- Να μάθουν να παίζουν ένα μουσικό όργανο, έτσι ώστε να μπορούν να το χρησιμοποιούν ενισχυτικά για τη διεξαγωγή μουσικών δραστηριοτήτων με τα παιδιά αυτής της ηλικίας.

Περιεχόμενα	Στόχοι	Δραστηριότητες	Ενδει-κτικές Ώρες
Α. ΜΟΥΣΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ			
1. Ηχόχρωμα	• Να είναι σε θέση οι μαθητές να αναγνωρίζουν και να διακρίνουν την πηγή των ήχων, μέσα από την τάξη, έξω από την τάξη και από μουσικά όργανα. • Να χρησιμοποιούν τα μουσικά όργανα με ένα συγκεκριμένο τρόπο, για το καλύτερο κατά περίπτωση ηχητικό αποτέλεσμα.	Αναγνώριση ήχων (που παράγονται από το σώμα, από αντικείμενα της τάξης, από τους ήχους του περιβάλλοντος και από μουσικά όργανα) είτε μεμονωμένων είτε ενταγμένων σε σύνολο.	**3**
2. Ένταση	• Να μπορούν να αναγνωρίζουν δυνατούς και σιγανούς ήχους. • Να μπορούν να αναγνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στο σταδιακό δυνάμωμα και χαμήλωμα της έντασης του ήχου.	Γραφική παράσταση της έντασης με μουσικά σύμβολα. Συνοδεία ενός παραμυθιού με ήχους, δυνατούς ή σιγανούς, κατά τη διάρκεια της αφήγησής του. Ακρόαση ηχογραφημένων ή ζωντανών μουσικών παραδειγμάτων και ανταπόκριση στην ένταση με κίνηση.	**1**
3. Ρυθμική Αγωγή (Ταχύτητα)	• Να κατανοούν με βιωματικό τρόπο τη διαφορά ανάμεσα στο αργό-γρήγορο και στη σταδιακή επιτάχυνση και επιβράδυνση.	Αντιστοίχηση της ταχύτητας με μουσικά σύμβολα. Ακρόαση ηχογραφημένων ή ζωντανών μουσικών αποσπασμάτων με διαφορές στην ταχύτητα. Συμμετοχή σε κινητικές δραστηριότητες {απλοί χοροί (γρήγοροι ή αργοί)}.	**1**
4. Διάρκεια	• Να αποκτήσουν την ικανότητα να ελέγχουν την ανεξάρτητη κίνηση των μελών του σώματος και να τα συγχρονίζουν. • Να διακρίνουν το μεγαλύτερο από το μικρότερο σε διάρκεια ήχο και να τους απεικονίζουν με σύμβολα. • Να αναγνωρίζουν τα φθογγόσημα, τις παύσεις, τη στιγμή διάρκειας και τη σύζευξη διάρκειας. Να έχουν τη δυνατότητα να διακρίνουν τον ψηλό, μεσαίο και χαμηλό ήχο.	Παιχνίδια με κίνηση για περιγραφή της διάρκειας. Γραφική παράσταση της διάρκειας και αντιστοίχηση με τα φθογγόσημα. Συνοδεία τραγουδιών ή εύκολων μουσικών έργων από ρυθμικές αξίες-φθογγόσημα.	**2**
5. Ύψος	• Να γνωρίζουν το σύστημα γραφής και ανάγνωσης της μουσικής (πεντάγραμμο, κλειδί του Σολ, φθόγγους, σημεία αλλοιώσεως).	Χρήση μουσικών οργάνων, όπως ξυλόφωνο, μεταλλόφωνο για να παράγουν μέσω αυτών ήχους οξείς και βαθείς. Περιγραφή με κινήσεις του σώματος ή με ζωγραφική της μελωδικής γραμμής ενός τραγουδιού. Εκμάθηση απλών τραγουδιών βασισμένων σε δύο, σε τρεις, μέχρι και πέντε ήχους.	**4**

Περιεχόμενα	Στόχοι	Δραστηριότητες	Ενδει-κτικές Ώρες
6. Ρυθμός	• Να εξοικειωθούν με τα μέτρα των 2/4, ΄Υ, 4/4 και 7/8. • Να γνωρίζουν τα σημεία επανάληψης.	Κατασκευή-χρήση υλικού (π.χ. καρτέλες, σχοινιά, μικρά ξύλα, κουτιά, κ.ά.) για τη παρουσίαση των μέτρων 2/4, ΄Υ, 4/4 και 7/8 με βιωματικό τρόπο. Τραγούδια που συνοδεύονται από ψυχοκινητικά παιχνίδια γνωριμίας, οικοδόμησης και εμπέδωσης βασικών χρονικών σχέσεων.	**3**
Β. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΑ ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ			
1. Κατασκευές απλών μουσικών οργάνων	Να κατασκευάζουν απλά μουσικά όργανα και να μπορούν να πειραματισθούν με αυτά, ανακαλύπτοντας διαφορετικούς ήχους που είναι δυνατό να παράγουν αναπτύσσοντας τη φαντασία τους και ευαισθητοποιώντας την ακοή τους.	Κατασκευές απλών μουσικών οργάνων (κρουστών-εγχόρδων και πνευστών).	**3**
2. Οργάνωση παιδικής ορχήστρας	• Να μπορούν να οργανώσουν μια παιδική ορχήστρα. • Να αναπτύξουν την αίσθηση της συνεργασίας, της πειθαρχίας, της αυτοπεποίθησης και της ατομικής και συλλογικής ευθύνης.	Οργάνωση παιδικών ορχηστρών με ήχους σώματος, με μουσικά όργανα (αυτοσχέδια ή εμπορίου). Συνοδεία τραγουδιών από παιδική ορχήστρα.	**5**
3. Μουσική Ακρόαση	• Να αναπτυχθεί η αμφίδρομη σχέση που δημιουργείται μεταξύ ακροάματος και ακροατή, η οποία οδηγεί στην ευαισθητοποίηση και εκλέπτυνση των συναισθημάτων. • Να αναγνωρίζουν βασικές ιδιότητες του ήχου.	Επιλεγμένα μουσικά κομμάτια για την αναγνώριση βασικών ιδιοτήτων του ήχου (ηχόχρωμα, αναγνωρίζοντας όργανα, ένταση, ύψος προσδιορίζοντάς τα με κινήσεις σώματος ή με ζωγραφική).	**6**
4. Διδασκαλία μουσικού οργάνου	• Να μπορούν να παίζουν απλά τραγούδια σε ένα όργανο κοινό για όλη την ομάδα (κιθάρα, μαντολίνο, ακορντεόν, αρμόνιο, φλογέρα). **Σημ.:** Η διδασκαλία του μουσικού οργάνου θα είναι ομαδική.	Να μάθουν να παίζουν ένα τραγούδι στο όργανο. Να μάθουν να συνοδεύουν το τραγούδι των παιδιών με το όργανο.	**28**

Σημ. Για τη διδασκαλία του μουσικού οργάνου διατίθεται μία ώρα κάθε εβδομάδα

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση θα εδράζεται στη συμμετοχή και το ενδιαφέρον των μαθητών στις πρακτικές ασκήσεις – δραστηριότητες και θα διαπιστωθεί από τις δεξιότητες που θα αποκτήσουν οι μαθητές από την πρακτική τους άσκηση, από τη συμμετοχή τους στις παιδικές ορχήστρες και από την κατασκευή του υλικού για την πραγματοποίηση των μουσικών δραστηριοτήτων.

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ

Το μάθημα της Γενικής και Εξελικτικής Ψυχολογίας διδάσκεται 4 ώρες την εβδομάδα (Θεωρία), στη Β΄ τάξη του πρώτου κύκλου της ειδικότητας Βρεφονηπιοκόμων των ΤΕΕ.

Γενικοί Σκοποί του Μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται:

Α΄ Μέρος: Γενική Ψυχολογία
- Να αποκτήσουν οι μαθητές μία πρώτη γνωριμία με την επιστήμη της ψυχολογίας.
- Να βοηθηθούν στην κατανόηση της συμπεριφοράς του ανθρώπου.
- Να μπορούν να συσχετίζουν την ψυχολογική γνώση με την καθημερινή ζωή.

Β΄ Μέρος: Εξελικτική Ψυχολογία
- Να σχηματίσουν μία γενική εικόνα των επιμέρους αναπτυξιακών γνωρισμάτων της βρεφικής και νηπιακής ηλικίας για να κατανοούν καλύτερα στην καθημερινή ζωή τη συμπεριφορά του βρέφους και του νηπίου.
- Να κατανοήσουν την καθοριστική συμβολή της οικογένειας στη συνολική ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του παιδιού.
- Να αποκτήσουν ανθρωπιστικά συναισθήματα και ειδικότερα την ευαισθησία και την αγάπη για το παιδί.

Ειδικοί Στόχοι

Α΄ Γενική Ψυχολογία
- Να κατανοήσουν οι μαθητές τους στοιχειώδεις όρους της Ψυχολογίας ως Επιστήμης, να αντιληφθούν τον πειραματικό της χαρακτήρα και να γνωρίσουν τους βασικούς της κλάδους.
- Να κατανοήσουν τη σημασία των γνωστικών λειτουργιών στη ζωή του ανθρώπου, καθώς και την έννοια και τη δομή της προσωπικότητας.
- Να μπορούν σε κάποιο βαθμό να προσδιορίζουν και να αξιολογούν τα συναισθήματα και τα κίνητρα της συμπεριφοράς τους, καθώς και αυτά των άλλων.
- Να αποκτήσουν τις γνώσεις εκείνες που θα τους βοηθήσουν να αντιληφθούν καλύτερα την κοινωνική αλληλεπίδραση, την κοινωνική συμπεριφορά και τους παράγοντες που τη διαμορφώνουν.

Β΄ Εξελικτική Ψυχολογία
- Να κατανοήσουν οι μαθητές ότι η Εξελικτική Ψυχολογία είναι ένας ιδιαίτερα σημαντικός κλάδος της ψυχολογίας, ο οποίος έχει ως αντικείμενο μελέτης τον όλο βιοψυχικό κόσμο, την εξέλιξη και τη συμπεριφορά του ατόμου.
- Να γίνουν πλήρως διακριτοί και σαφείς από τους μαθητές οι περίοδοι ανάπτυξης του ανθρώπου.
- Να γνωρίσουν τις διάφορες σημαντικές φάσεις της προγεννητικής περιόδου του εμβρύου και να αντιληφθούν τη σημασία της για τη μετέπειτα ζωή.
- Να μάθουν οι μαθητές τις επιμέρους αναπτυξιακές δυνατότητες της ψυχοσωματικής υπόστασης του βρέφους και του νηπίου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ 1.1 Αντικείμενο της Ψυχολογίας 1.2 Ιστορική αναδρομή 1.3 Κυριότεροι θεμελιωτές της επιστήμης της Ψυχολογίας 1.4 Κλάδοι της Ψυχολογίας	Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές/τριες: • Να κατανοήσουν με ποιο αντικείμενο ασχολείται η Ψυχολογία και με ποιο τρόπο το μελετά, και ποιες δυσκολίες προκύπτουν από τη φύση του αντικειμένου της. • Να κατανοήσουν την πολυπλοκότητα και μεταβλητότητα των φαινομένων της ψυχικής ζωής. • Να σχηματίσουν μία γενική εικόνα για την εξέλιξη της Ψυχολογίας ως επιστήμης. • Να γνωρίσουν την ύπαρξη των βασικών κλάδων της ψυχολογίας και το αντικείμενό τους.	• Οι μαθητές να εντοπίσουν τη δυσκολία της απόλυτης αξιολόγησης, ερμηνείας και πρόβλεψης των φαινομένων της ψυχικής ζωής αλλά και της ανθρώπινης συμπεριφοράς μέσα από παραδείγματα της καθημερινής ζωής. • Χρήση διαφανειών με τα πορτραίτα των θεμελιωτών της Ψυχολογίας και της συμβολής του καθενός. • Για την επίτευξη του πιο πάνω στόχου προτείνεται και η χρήση άσκησης - κουίζ σύνδεσης ονομάτων με κάποια πρόταση που να εκφράζει την κύρια θέση του κάθε θεωρητικού ή ερευνητή. • Παρουσίαση ονομαστικού πίνακα των βασικών κλάδων της ψυχολογίας και του αντικειμένου του καθενός. • Αναφορά παραδειγμάτων για την κατανόηση του αντικειμένου καθενός κλάδου. • Χρήση άσκησης - κουίζ όπου να γίνεται σύνδεση των κλάδων με αντίστοιχους τομείς από την καθημερινή ζωή.	6 Ώρες
2. ΓΝΩΣΤΙΚΕΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ 2.1 Αίσθημα - αντίληψη - Κρίση 2.2 Κρίση 2.3 Λήψη Αποφάσεων & επίλυση προβλημάτων	Οι μαθητές/Τριες επιδιώκεται: • Να κατανοήσουν την πορεία σχηματισμού της αντίληψης (από το φυσικό ερέθισμα στη φυσιολογική μεταβίβασή του και στην επεξεργασία του). • Να κατανοήσουν τη σχετικότητα των αντιλήψεων που σχηματίζουμε, εξαιτίας των διαφορετικών εμπειριών, των βιωμάτων και της ψυχοσυναισθηματικής κατάστασης. • Να κατανοήσουν ότι η κρίση είναι μία σύνθετη νοητική λειτουργία • Να κατανοήσουν πώς ο άνθρωπος οδηγείται στη λήψη αποφάσεων και στην επίλυση προβλημάτων.	• Με τη χρήση σχεδιαγράμματος να δοθεί η πορεία σχηματισμού της αντίληψης(Ε -> Α) • Με τη χρήση παραδειγμάτων (εικονογράφηση - σλάιτς), οι μαθητές να κατανοήσουν την ύπαρξη μορφών αντιληπτικής πλάνης. • Να συνειδητοποιήσουν ότι η κρίση είναι ανώτερη γνωστική λειτουργία σε σχέση με την αντίληψη με την παρουσίαση παραδειγμάτων. • Χρήση παραδειγμάτων προς κατανόηση της διαδικασίας λήψεως αποφάσεων και αντιμετώπισης προβλημάτων. • Αναγραφή στον πίνακα των κυριότερων μορφών μάθησης.	9 Ώρες

2.4 Μάθηση 2.5 Μνήμη - Λήθη	• Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τη διαδικασία της μάθησης και τη σημασία της στη ζωή. • Να κατανοήσουν τη σχέση μάθησης και μνήμης. • Να γνωρίσουν και να αντιληφθούν τα είδη της μνημονικής λειτουργίας και την έννοια της λήθης.	• Με παραδείγματα από την καθημερινή ζωή να γίνουν κατανοητές οι διαδικασίες συγκράτησης της πληροφορίας στη μνήμη. • Να δοθεί έμφαση στους τρόπους βελτίωσης της μνημονικής ικανότητας.	
3. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ 3.1 Η έννοια της προσωπικότητας 3.2 Κληρονομικότητα, περιβάλλον και προσωπικότητα 3.3 Προσωπικότητα και νοημοσύνη 3.4 Κύριες θεωρίες της προσωπικότητας 3.5 Διαταραχές της προσωπικότητας	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται: • Να γνωρίσουν την έννοια της προσωπικότητας και τους Παράγοντες που την επηρεάζουν και τη διαμορφώνουν. • Να κατανοήσουν ότι η κληρονομικότητα και το περιβάλλον επηρεάζουν τη διαμόρφωση της προσωπικότητας. • Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις βασικές θεωρίες της προσωπικότητας καθώς και τις διαταραχές της.	• Οι μαθητές να ασκηθούν με ερωτήσεις κατανόησης στις βασικές έννοιες του κεφαλαίου. • Να αναφερθούν τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας σε αντιδιαστολή προς την έννοια του χαρακτήρα. • Να παρουσιαστούν σλάιντς, διαφάνειες ή φωτογραφίες βασικών εκπροσώπων των διάφορων κατευθύνσεων της ψυχολογίας της προσωπικότητας. • Να δώσουν οι μαθητές παραδείγματα από την καθημερινή ζωή τους σχετικά με τις διαταραχές της προσωπικότητας.	8 Ώρες
4. ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ 4.1 Η έννοια της νοημοσύνης 4.2 Συναισθηματική νοημοσύνη 4.3 Κληρονομικότητα - περιβάλλον και νοημοσύνη 4.4 Μέτρηση νοημοσύνης 4.5 Νοητική υστέρηση	Οι μαθητές / τριες επιδιώκεται: • Να κατανοήσουν την έννοια της νοημοσύνης καθώς και τους παράγοντες που συμβάλλουν στην ανάπτυξή της. • Να κατανοήσουν ότι η συναισθηματική νοημοσύνη διαδραματίζει σημαντικότερο ρόλο στην προσωπική και επαγγελματική εξέλιξη του ανθρώπου από τη δύναμη του νου. • Να κατανοήσουν ότι η νοημοσύνη μπορεί να μετρηθεί. • Να συνειδητοποιήσουν ότι οι άνθρωποι με «χαμηλή» νοημοσύνη μπορούν να προσφέρουν σε διάφορους τομείς της κοινωνικής ζωής.	Το κεφάλαιο αυτό μπορεί να συσχετιστεί με τις μορφές της μάθησης, εφόσον ως ένα βαθμό η νοημοσύνη «μαθαίνεται». • Να καταδείξουν με παραδείγματα ανθρώπων του περιβάλλοντός τους, αν η επιτυχία τους οφείλεται στη δύναμη του νου ή στις ιδιότητες της συναισθηματικής νοημοσύνης. • Εποπτικό υλικό: Διαφάνειες ή φωτοτυπίες με στοιχεία από τεστ νοημοσύνης. • Οι μαθητές μπορούν να συζητήσουν πάνω στις έννοιες: νοημοσύνη, επίδοση.	10 Ώρες
5. ΚΙΝΗΤΡΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΑ 5.1 Η έννοια των κινήτρων 5.2 Είδη κινήτρων Η έννοια των συναισθημάτων	Οι μαθητές/ τριες επιδιώκεται: • Να γνωρίσουν και να κατανοήσουν τις βασικές έννοιες της ενότητας. • Να καταστούν ικανοί μέχρι ενός σημείου να διαπιστώνουν και να αξιολογούν τα κίνητρα της συμπεριφοράς τους και τα συναισθήματά τους.	• Παρουσίαση εικόνων (από φωτογραφίες, βίντεο, διαφάνειες) με πρόσωπα που διακατέχονται από διάφορα συναισθήματα (π.χ. φωτογραφίες που χρησιμοποίησε ο Ekman στην έρευνά του) και αναγνώριση των συναισθημάτων των προσώπων αυτών.	8 Ώρες

5.4 Γνωρίσματα συναισθημάτων 5.5 Σχέση κινήτρων και συναισθημάτων	• Να μπορούν να συνειδητοποιούν τα δικά τους συναισθήματα και αυτά των συνανθρώπων τους. • Να κατανοήσουν τη σχέση κινήτρων και συναισθημάτων.	• Οι μαθητές να συζητήσουν περιπτώσεις κατά τις οποίες ένιωσαν ένα έντονο συναίσθημα να το περιγράψουν και να το αναλύσουν. • Να παρουσιάσουν παραδείγματα προσώπων από τη ζωή τους, τις εφημερίδες, τη λογοτεχνία και να αναλύσουν τα κίνητρα των πράξεών τους.	
6. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑ 6.1 Η έννοια της κοινωνικοποίησης 6.2 Κοινωνικοί ρόλοι 6.3 Κοινωνική επίδραση και διαμόρφωση της συμπεριφοράς, συμμόρφωση 6.4 Συνεργασία, ανταγωνισμός, σύγκρουση	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται: • Να συνειδητοποιήσουν τις κοινωνικές υποχρεώσεις τους ως μελών της κοινωνίας. • Να κατανοήσουν τη διαδικασία της κοινωνικοποίησης και της εκμάθησης των κοινωνικών ρόλων. • Να γνωρίσουν την επίδραση των κοινωνικοποιητικών παραγόντων στη διαμόρφωση της κοινωνικής συμπεριφοράς του ανθρώπου • Να γνωρίσουν τις μορφές της κοινωνικής αλληλεπίδρασης.	• Αναφορά παραδειγμάτων κοινωνικοποίησης. • Συζήτηση γύρω από καίρια θέματα όπως η συνεργασία μέσα στην ομάδα, η επίλυση των συγκρούσεων, η αξία του διαλόγου. • Οι μαθητές μπορεί να αναλάβουν ομαδικές εργασίες που να αναφέρονται σε καταστάσεις σύγκρουσης, συνεργασίας και ανταγωνισμού που ανακύπτουν μέσα στη σχολική ζωή.	9 Ώρες
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΕΞΕΛΙΚΤΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ 1.1 Αντικείμενο της Εξελικτικής Ψυχολογίας 1.2 Στάδια της Ανάπτυξης 1.3 Ωρίμαση και μάθηση ως παράγοντες ανάπτυξης	Με τη διδασκαλία του μαθήματος επιδιώκεται οι μαθητές / Τριες: Να γνωρίσουν το αντικείμενο της Εξελικτικής Ψυχολογίας και τις βασικές έννοιες αυτης (διάκριση των εννοιών της εξέλιξης και της ανάπτυξης). • Να γνωρίσουν τα στάδια της αναπτυξιακής πορείας του ανθρώπου και τα βασικά χαρακτηριστικά τους. • Να κατανοήσουν τη διαδικασία της ωρίμασης και της μάθησης καθώς και την αλληλεπίδρασή τους στην ανάπτυξη του παιδιού.	• Οι μαθητές/τριες να συζητήσουν τα βασικά χαρακτηριστικά των σταδίων ανάπτυξης • Να καταγράψουν τα στάδια της αναπτυξιακής πορείας του ανθρώπου στο τετράδιο. • Να αναφέρουν παραδείγματα από την καθημερινή ζωή, για να εξηγήσουν το φαινόμενο της ανάπτυξης. • Να συζητήσουν για το ρόλο της ωρίμασης και της μάθησης ως παραγόντων ανάπτυξης, αναφέροντας παραδείγματα.	7 Ώρες
2. ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΛΛΗΨΗ ΩΣ ΤΗ ΓΕΝΝΗΣΗ 2.1 Σημασία της Προγεννητικής περιόδου για τη ζωή του ατόμου 2.2 Σύλληψη και ενδομήτρια περίοδος 2.3 Περιγεννητική περίοδος (Τοκετός)	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται • Να κατανοήσουν ότι ο ψυχοσυναισθηματικός κόσμος του ανθρώπου αρχίζει να διαμορφώνεται από το πρώτο στάδιο της ζωής του (προγεννητική περίοδος). • Να κατανοήσουν ότι η περίοδος αυτή θεωρείται ως η κρισιμότερη φάση της ζωής του ατόμου. Στην περίοδο αυτή καθορίζονται οριστικά και αμετάκλητα βιοσωματικά και ψυχολογικά χαρακτηριστικά των ανθρώπων.	• Παρουσίαση από βίντεο, σλάϊντς κ.λπ. των βασικών σταδίων εξέλιξης και ανάπτυξης του εμβρύου.	8 Ώρες

3. ΒΡΕΦΙΚΗ ΗΛΙΚΙΑ 3.1 Σωματικές αλλαγές κατά τη βρεφική ηλικία 3.2 Νοητική ανάπτυξη 3.3 Πρώτες εμπειρίες και γνωστική ανάπτυξη 3.4 Γνωρίσματα της νοητικής ανάπτυξης 3.5 Γλωσσική ανάπτυξη • Άναρθρος λόγος • Ψελλίσματα • Μεμονωμένες λέξεις • Τηλεγραφικός λόγος 3.6 Κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη • Απόκτηση βασικής εμπιστοσύνης - δυσπιστίας • Προσκόλληση • Άγχος αποχωρισμού και άγχος προς ξένα πρόσωπα	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται: • Να γνωρίσουν τις βασικές έννοιες του κεφαλαίου. • Να επισημάνουν τις εντυπωσιακές αλλαγές που συμβαίνουν κατά την περίοδο αυτή στον ψυχοσωματικό κόσμο του βρέφους. • Να κατανοήσουν τη σπουδαιότητα των πρώτων βιωμάτων για τη νοητική εξέλιξή του. • Να κατανοήσουν τις μορφές της γλωσσικής ανάπτυξης του βρέφους. • Να αντιληφθούν ότι η εμπιστοσύνη ή η δυσπιστία που θα αποκτήσει το βρέφος προς τον κόσμο και τον εαυτό του, εξαρτώνται από τη στάση των προσώπων του άμεσου περιβάλλοντος προς αυτό. • Να κατανοήσουν ότι η προσκόλληση ως πρώτη διαπροσωπική σχέση έχει σημαντικές συνέπειες στη μελλοντική ζωή του ανθρώπου. • Να κατανοήσουν ότι το άγχος, τόσο του αποχωρισμού όσο και προς τα ξένα πρόσωπα δεν αποτελεί αρνητικό σημάδι εξέλιξης του βρέφους.	• Να καταγραφούν σε πίνακα τα σημαντικότερα χαρακτηριστικά της ανάπτυξης. • Να γίνει αναφορά στη σημασία του περιβάλλοντος, του πλούσιου ή στερημένου σε ερεθίσματα, και να δοθούν παραδείγματα. • Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν χαρακτηριστικά του λόγου των νηπίων για ένα 4μηνο. • Να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις του νηπίου κατά τον αποχωρισμό από τη μητέρα και κατά την επαφή του με τα ξένα πρόσωπα.	10 Ώρες
4. ΝΗΠΙΑΚΗ (ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ) ΗΛΙΚΙΑ 4.1 Σωματικές αλλαγές 4.2 Νοητική ανάπτυξη • Περιβάλλον και γνωστική ανάπτυξη • Γνωρίσματα της σκέψης του νηπίου • Σχηματισμός εννοιών 4.3 Γλωσσική ανάπτυξη • Εγωκεντρικός και κοινωνικοποιημένος λόγος • Γλώσσα και νόηση • Καθυστέρηση της ομιλίας	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται • Να διακρίνουν οι μαθητές τις επιμέρους σωματικές μεταβολές που επισυμβαίνουν στην περίοδο αυτή • Να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά της σκέψης του νηπίου. • Να κατανοήσουν το σχηματισμό των εννοιών και πώς αυτές οργανώνονται. • Να κατανοήσουν τις προέννοιες και τον εγωκεντρικό χαρακτήρα της σκέψης του νηπίου. • Να κατανοήσουν ότι το πλούσιο ή φτωχό περιβάλλον σε ερεθίσματα επηρεάζει αντίστοιχα τη γνωστική ανάπτυξη. • Να είναι σε θέση να διακρίνουν τον εγωκεντρικό από τον κοινωνικοποιημένο λόγο. • Να κατανοήσουν τη σχέση γλώσσας και νόησης. • Να κατανοήσουν πότε το παιδί παρουσιάζει καθυστέρηση στην ομιλία	• Να παρουσιαστούν συνοπτικά οι κύριες σωματικές αλλαγές. • Να δοθεί έμφαση στα γνωρίσματα της σκέψης του νηπίου. • Να παρουσιαστούν στον πίνακα συνοπτικά τα χαρακτηριστικά της σκέψης του. • Να χρησιμοποιηθούν παραδείγματα για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών και πώς αυτές ταξινομούνται. • Να χρησιμοποιηθούν παραδείγματα για την κατανόηση της περιβαλλοντικής επίδρασης στον γνωστικό τομέα. • Να αναφερθούν οι παρατηρήσεις των μαθητών από τις επισκέψεις τους στον Β/Σ. ως προς τον εγωκεντρικό και κοινωνικοποιημένο λόγο του νηπίου. • Θα γίνει καλύτερα κατανοητή η διάκριση του λόγου του νηπίου σε εγωκεντρικό και κοινωνικοποιημένο με τη χρήση σχετικής διαφάνειας.	10 Ώρες

4.4 Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη • Απόκτηση αυτονομίας-αμφιβολίας • Απόκτηση πρωτοβουλίας-ενοχής • Η διαμόρφωση του κοινωνικού ρόλου του φύλου • Παιδικοί φόβοι • Παιδικό παιγνίδι • Ηθική ανάπτυξη και θρησκευτική ανάπτυξη του νηπίου	• Να κατανόησουν βασικά χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του νηπίου, όπως είναι η απόκτηση αυτονομίας, αμφιβολίας, πρωτοβουλίας ή ενοχής. Στην απόκτηση αυτών καθοριστικό ρόλο διαδραματίζουν οι γονείς. • Να κατανοήσουν τη μεγάλη σημασία του ρόλου του φύλου στην ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του ατόμου. • Να μπορούν να διακρίνουν τους φόβους από τη φοβία. • Να γίνει κατανοητό πώς ξεκινά και πώς αναπτύσσεται το παιδικό παιγνίδι. • Να διακρίνουν οι μαθητές τις διάφορες μορφές του παιδικού παιγνιδιού. • Να γίνει κατανοητό τι είναι ηθικό για το νήπιο.	• Να χρησιμοποιηθούν παραδείγματα για την κατανόηση της σχέσης γλώσσας και νόησης. • Να αναφέρουν οι μαθητές από την προσωπική τους εμπειρία παραδείγματα νηπίων με καθυστέρηση στην ομιλία. • Η ενότητα για την ψυχοκοινωνική ανάπτυξη του νηπίου θα γίνει περισσότερο κατανοητή, αν προκληθεί συζήτηση μεταξύ των μαθητών στα επιμέρους θέματα και φέρουν παραδείγματα από την καθημερινή ζωή. • Οι επισκέψεις σε βρεφονηπιακό σταθμό θα βοηθήσουν στην κατανόηση κάποιων μορφών της ψυχοκοινωνικής συμπεριφοράς των νηπίων. • Μια συνοπτική αναφορά στα κυριότερα χαρακτηριστικά της ψυχοκοινωνικής συμπεριφοράς του νηπίου μετά τη συνολική ανάπτυξή της, θα συντελέσει στη συγκράτηση των σημαντικότερων σημείων.	
5. ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΚΑΙ ΓΟΝΙΚΗ ΑΓΩΓΗ 5.1 Ο ρόλος της μητέρας 5.2 Η εργαζόμενη μητέρα 5.3 Ο ρόλος του πατέρα 5.4 Η απουσία του πατέρα 5.5 Συμπεριφορά γονέων και προσωπικότητα του παιδιού 5.6 Στοργικοί, αυταρχικοί, υπερπροστατευτικοί γονείς 5.7 Επιβολή ορίων στην συμπεριφορά του αναπτυσσόμενου ανθρώπου 5.8 Η επίδραση των γονέων στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης του παιδιού.	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται: • Να κατανοήσουν την αναγκαιότητα του μητρικού ρόλου. • Να αντιληφθούν ότι ο ρόλος του πατέρα είναι συμπληρωματικός ως προς το ρόλο της μητέρας στην αγωγή του παιδιού. • Να κατανοήσουν ότι η συμπεριφορά των γονέων ως προς το παιδί επιδρά στη διαμόρφωση ορισμένων γνωρισμάτων της προσωπικότητάς του.	• Να επικαλεστούν μαρτυρίες από τη λογοτεχνία για το ρόλο της μητέρας καθώς και του πατέρα. Να δώσουν έμφαση στο ρόλο του πατέρα επειδή δεν έχει συνειδητοποιηθεί από όλους η συμβολή του στην εξέλιξη του παιδιού. • Να αντιληφθούν το περιεχόμενο του υπερπροστατευτισμού και τις συνέπειές του στη συμπεριφορά του παιδιού. • Να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα επιβολής ορίων από τα πρώτα χρόνια της ζωής του παιδιού. • Να κατανοήσουν την έννοια της αυτοεκτίμησης και τη συμβολή των γονέων στην οικοδόμησή της.	11 Ώρες
6. ΜΟΡΦΕΣ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΗΣ ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ 6.1 Έννοια της Προβληματικής Συμπεριφοράς 6.2 Επιθετικότητα 6.3 Ψέμα και Κλοπή 6.4 Τραυλισμός 6.5 Διαταραχή της ελλειμματικής Προσοχής - Υπερκινητικότητας	Οι μαθητές/τριες επιδιώκεται να: • Να κατανοήσουν πότε η συμπεριφορά χαρακτηρίζεται ως προβληματική. • Να συνειδητοποιήσουν τις δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα παιδιά με αυτές τις μορφές της προβληματικής συμπεριφοράς.	• Με τις επισκέψεις τους στο Β/Σ να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τα κύρια χαρακτηριστικά των παιδιών με προβληματική συμπεριφορά.	4 Ώρες

Η αξιολόγηση των μαθητών να γίνεται με προφορική και γραπτή εξέταση συνεκτιμώντας επιπλέον και την ενεργό συμμετοχή του μαθητή στις διάφορες δραστηριότητες.

ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
Β Ταξη 1ος Κυκλος - 3 ώρες Θεωρία
Ειδικότητα Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων

Γενικοί σκοποί του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος της Αγωγής Προσχολικής Ηλικίας στην Α΄ τάξη του Β΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε., επιδιώκεται:

- να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα και τη σημασία της αγωγής στον Βρεφονηπιακό σταθμό και Νηπιαγωγείο,
- να σχηματίσουν μια γενική εικόνα της εξέλιξης της προσχολικής αγωγής,
- να γνωρίσουν το ρόλο του παιδαγωγού στην βρεφονηπιακή ηλικία,
- να αντιληφθεί το ρόλο των δραστηριοτήτων για την ολόπλευρη ψυχοπνευματική, κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού,
- να αναπτύξει την ευαισθησία και αγάπη προς το παιδί.

Ειδικοί στόχοι του μαθήματος

- Να γνωρίσει το περιεχόμενο της προσχολικής αγωγής,
- να μάθει σε ποιους επιμέρους τομείς της ανάπτυξης του παιδιού αναφέρεται η προσχολική αγωγή,
- να μπορεί να επιλέγει τις κατάλληλες δραστηριότητες για κάθε επιμέρους τομέα ανάπτυξης,
- να συνειδητοποιήσει ότι η αγωγή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του ανθρώπου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	ΩΡΕΣ Ενδεικτ.
Ι. ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ. 1. Έννοια της προσχολικής αγωγής. 2. Αναγκαιότητα της προσχολικής αγωγής. 3. Σκοποί της προσχολικής αγωγής. 4. Ο αντισταθμιστικός ρόλος της προσχολικής αγωγής.	Επιδιώκεται: ο/η μαθητής/τρια - να κατανοήσει την έννοια της προσχολικής αγωγής - να συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητά της - να γνωρίσει τους σκοπούς της προσχολικής αγωγής - να κατανοήσει ότι η αγωγή της προσχολικής ηλικίας αντισταθμίζει τις ελλείψεις του περιβάλλοντος του παιδιού.	- Να συζητήσουν στην τάξη για τους σκοπούς της προσχολικής αγωγής. - Να καταγραφούν σε πίνακα τα θετικά και αρνητικά στοιχεία της φοίτησης ή μη του παιδιού σε Βρεφονηπιακός σταθμός – Νηπιαγωγείο.	6
ΙΙ. ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΘΕΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ. 1. Αρχαία περίοδος 2. Μέση περίοδος 3. Σύγχρονη περίοδος	- να γνωρίσουν τι προσέφερε κάθε περίοδος στην εξέλιξη της προσχολικής αγωγής.	- Να συζητήσουν και να συγκρίνουν οι μαθητές/τριες τη συμβολή της κάθε μίας από τις τρεις βασικές περιόδους της προσχολικής αγωγής. - Ανάγνωση αντιπροσωπευτικών αναγνωσμάτων σχετικών με την προσχολική αγωγή. - Χρήση Video.	6
ΙΙΙ. ΘΕΜΕΛΙΩΤΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ. 1. Πεσταλότσι - Η συμβολή του έργου του - Το παιδαγωγικό υλικό 2. Ντεκρολύ - Η συμβολή του έργου του - Το παιδαγωγικό υλικό 3. Μοντεσσόρι - Η συμβολή του έργου του - Το παιδαγωγικό υλικό	- να γνωρίσει το παιδαγωγικό έργο των θεμελιωτών της προσχολικής αγωγής και το παιδαγωγικό υλικό που ο καθένας χρησιμοποίησε.	- Παρουσίαση και γνωριμία με το παιδαγωγικό υλικό του Φραίμπελ και της Μοντεσσόρι. - Επίσκεψη σε πρότυπα Νηπιαγωγεία που εφαρμόζουν το Μοντεσσοριανό σύστημα. Μετά την επίσκεψη να καταγράψουν τα χαρακτηριστικά της λειτουργίας του Μοντεσσοριαννού συστήματος.	10
IV. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΟΥ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥ ΣΤΑΘΜΟΥ. 1. Η εξέλιξη του θεσμού στην Ελλάδα. 2. Σκοποί και αναγκαιότητα του Βρεφονηπιακού σταθμού. 3. Πρόγραμμα του Βρεφονηπιακού σταθμού. 4. Ψυχοπαιδαγωγικό υλικό.	Επιδιώκεται: ο/η μαθητής/τρια - να γνωρίσει την οργάνωση του Βρεφονηπιακού σταθμού και την εξελικτική πορεία του θεσμού του Βρεφονηπιακού σταθμού στην Ελλάδα - να αναγνωρίσει την αναγκαιότητα του Βρεφονηπιακού σταθμού - να γνωρίσει το πρόγραμμα του Βρεφονηπιακού σταθμού και το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό που χρησιμοποιείται.	- Να συγκεντρώσουν στοιχεία που θα φανερώνουν την εξέλιξη του θεσμού του Βρεφονηπιακού σταθμού στην Ελλάδα (φωτογραφίες, πληροφορίες από εγκυκλοπαίδειες, αρχεία κ.ά.). - Καταγραφή του ημερήσιου προγράμματος και το ψυχοπαιδαγωγικό υλικό στο Βρεφονηπιακό σταθμό που πραγματοποιούν την άσκησή τους και συζήτηση πάνω σ' αυτό.	6
V. ΝΗΠΙΑΓΩΓΕΙΑ 1. Η εξέλιξη του Νηπιαγωγείου στην Ελλάδα. 2. Σκοποί και προσφορά του Νηπιαγωγείου. 3. Πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου.	- να συνειδητοποιήσουν τη σημασία της διαπαιδαγώγησης των νηπίων, - να γνωρίσει το πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου.	- Να συγκρίνουν το πρόγραμμα του Νηπιαγωγείου με το πρόγραμμα του Βρεφονηπιακού σταθμού. - Να ανευρεθούν οι ομοιότητες και οι διαφορές τους και να συζητηθούν. - Να καταρτίσουν οι μαθητές/τριες με τη συνδρομή του καθηγητή τους ένα πρόγραμμα μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.	6

VI. Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΑΓΩΓΟΥ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ. 1. Ο παιδαγωγός στην τάξη. 2. Η συνεργασία παιδαγωγού-γονέων. 3. Η συμβολή του παιδαγωγού στην προσαρμογή του παιδιού στο Βρεφονηπιακό σταθμό-Νηπιαγωγείο. 4. Το υποστηρικτικό έργο του Συμβούλου – Ψυχολόγου στο Βρεφονηπιακό σταθμό – Νηπιαγωγείο.	- να κατανοεί το ρόλο του παιδαγωγού στην τάξη, - να συνειδητοποιήσει την αναγκαιότητα της συνεργασίας παιδαγωγού-γονέων, - να κατανοήσει τον καθοριστικό ρόλο του παιδαγωγού στην προσαρμογή του παιδιού στο Βρεφονηπιακό σταθμό - να αντιληφθεί τη σημασία του υποστηρικτικού έργου του Συμβούλου Ψυχολόγου στο Βρεφονηπιακό σταθμό.	- Με την καθοδήγηση του καθηγητή να αναλάβουν οι μαθητές/τριες να παίξουν τους ρόλους: παιδαγωγού-γονέα, ψυχολόγου-γονέα, ψυχολόγου- παιδαγωγού.	12
VII. ΤΟΜΕΙΣ ΑΓΩΓΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ . 1. Ψυχοκινητικός τομέας. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες. 2. Αισθητηριακός τομέας. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες. 3. Νοητικός τομέας. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες. 4. Γλωσσικός τομέας-Προφορικός λόγος. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες. 5. Κοινωνικο-συναισθηματικός – ηθικός – θρησκευτικός τομέας. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες.	- να γνωρίσει τη συμβολή της αγωγής σε κάθε τομέα ανάπτυξης, - να προσδιορίζει τους κατάλληλους στόχους σε κάθε τομέα ανάπτυξης και να επιλέγει τις αντίστοιχες δραστηριότητες.	- Με την επίσκεψή τους στο Βρεφονηπιακό Σταθμό να καταγράψουν τις δραστηριότητες ανά τομέα ανάπτυξης. - Σε συνεργασία με τον καθηγητή τους να συζητήσουν και να αιτιολογήσουν την επιλογή των διαφορετικών δραστηριοτήτων ανά τομέα ανάπτυξης. - Παρουσίαση με διαφάνειες, σλάιντς, φωτογραφίες κ.ά. ομάδων εργασίας των παιδιών σε διαφορετικές δραστηριότητες.	18

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΒΟΗΘΩΝ ΝΗΠΙΟΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ
ΚΥΚΛΟΣ Α'
ΤΑΞΗ Β΄
ΜΑΘΗΜΑ: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ Ι

Μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- ❑ Γνωρίζουν τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά ανάπτυξης των παιδιών της προσχολικής ηλικίας.
- ❑ Να προσδιορίζουν τους παιδαγωγικούς στόχους των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό.
- ❑ Να διακρίνουν την κατάλληλη παιδαγωγική συμπεριφορά και να επιλέγουν τους κατάλληλους κύκλους δραστηριοτήτων που θα συντελέσουν από κοινού στην υλοποίηση των παιδαγωγικών στόχων.
- ❑ Να οργανώνουν δραστηριότητες αγωγής με στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξή των βρεφών και των νηπίων
- ❑ Να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των παιδαγωγικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό.

Η πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών θα πραγματοποιείται σε Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς, Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Σταθμούς.

Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
❑ Παρακολούθηση του παιδαγωγικού προγράμματος του Βρεφονηπιακού Σταθμού	Να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες να: ❑ Γνωρίζουν τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά ανάπτυξης των βρεφών και των νηπίων ❑ Κατανοήσουν τους στόχους της αγωγής ❑ Διακρίνουν την κατάλληλη Παιδαγωγική συμπεριφορά και τις κατάλληλες δραστηριότητες που θα συντελέσουν από κοινού στην υλοποίηση των στόχων της αγωγής	❑ Να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να συζητήσουν με τον επόπτη καθηγητή τις εντυπώσεις, τους προβληματισμούς και τις απορίες τους γύρω από την υλοποίηση του προγράμματος.
❑ Πρόγραμμα Δραστηριοτήτων	Να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες να: ❑ Οργανώνουν δραστηριότητες που συμβάλουν στη ψυχοκινητική, συναισθηματική, αισθητική, κοινωνική και νοητική ανάπτυξη των βρεφών και των νηπίων ❑ Αξιολογούν τις δραστηριότητες που εφάρμοσαν σε συνεργασία με τον επόπτη εκπαιδευτικό	❑ Να οργανώσουν και να εφαρμόσουν τις κατάλληλες δραστηριότητες ανάλογα με την ηλικία, το επίπεδο ανάπτυξης και τις ιδιαιτερότητες των παιδιών της τάξης τους.

Κατά τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης μπορούν να οργανωθούν επισκέψεις σε πρότυπους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, Παιδικά Θέατρα, Κουκλοθέατρα, Μουσεία, Θέατρα Σκιών καθώς και σε χώρους που πραγματοποιούνται εκδηλώσεις οι οποίες κατά την κρίση του καθηγητή μπορούν να συντελέσουν στην καλύτερη γνώση του αντικειμένου τους.

ΤΟΜΕΑΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΒΟΗΘΩΝ ΝΗΠΙΟΒΡΕΦΟΚΟΜΩΝ
ΚΥΚΛΟΣ Β

ΜΑΘΗΜΑ: ΠΡΑΚΤΙΚΗ ΑΣΚΗΣΗ ΣΕ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΟΥΣ ΣΤΑΘΜΟΥΣ

Μετά το πέρας της πρακτικής άσκησης οι μαθητές/τριες θα πρέπει να είναι σε θέση να:

- Γνωρίζουν τις ανάγκες, τα ενδιαφέροντα και τα χαρακτηριστικά ανάπτυξης των παιδιών της προσχολικής ηλικίας.
- Να προσδιορίζουν τους παιδαγωγικούς στόχους των δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό.
- Να διακρίνουν την κατάλληλη παιδαγωγική συμπεριφορά και να επιλέγουν τους κατάλληλους κύκλους δραστηριοτήτων που θα συντελέσουν από κοινού στην υλοποίηση των παιδαγωγικών στόχων.
- Να συντάσσουν ημερήσια προγράμματα αγωγής βρεφών και νηπίων που θα έχουν στόχο την ολόπλευρη ανάπτυξή τους
- Να αξιολογούν την αποτελεσματικότητα των παιδαγωγικών προγραμμάτων που εφαρμόζονται στο Βρεφονηπιακό Σταθμό.
- Να οργανώνουν τους χώρους ενός Βρεφονηπιακού Σταθμού ανάλογα με τις εκάστοτε παιδαγωγικές ανάγκες

Η πρακτική άσκηση των μαθητών/τριών θα πραγματοποιείται σε Βρεφονηπιακούς και Παιδικούς, Δημόσιους ή Ιδιωτικούς Σταθμούς.

Η πρακτική άσκηση θα πρέπει να έχει την παρακάτω δομή:

ΕΝΟΤΗΤΕΣ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
❖ Παρακολούθηση του παιδαγωγικού προγράμματος του/της Βρεφονηπιοκόμου	Να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες να: ❖ Κατανοήσουν τη σημασία και τους στόχους της αγωγής στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς	❖ Συζήτηση των μαθητών/τριών με τους επόπτες εκπαιδευτικούς για την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των προγραμμάτων που παρακολούθησαν.
❖ Οργάνωση και υλοποίηση ημερήσιων παιδαγωγικών προγραμμάτων	Να είναι σε θέση οι μαθητές/τριες να: ❖ Προσδιορίζουν τους Παιδαγωγικούς στόχους των δραστηριοτήτων που θα πραγματοποιήσουν στους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς ❖ Οργανώνουν το χώρο και να τον εξοπλίζουν με το κατάλληλο παιδαγωγικό υλικό έτσι ώστε να συμβάλλει στη υλοποίηση των στόχων τους ❖ Οργανώνουν ημερήσια προγράμματα δραστηριοτήτων για βρέφη και για νήπια	❖ Οργάνωση και εφαρμογή αναπτυξιακά κατάλληλων προγραμμάτων για κάθε ηλικία. ❖ Συζήτηση και συνεργασία με τους επόπτες καθηγητές για την οργάνωση και εφαρμογή των προγραμμάτων ❖ Αξιολόγηση της παιδαγωγικής πρακτικής και των προγραμμάτων που εφαρμόστηκαν

Κατά τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης μπορούν να οργανωθούν επισκέψεις σε πρότυπους Βρεφονηπιακούς Σταθμούς, Παιδικά Θέατρα, Κουκλοθέατρα, Μουσεία, Θέατρα Σκιών καθώς και σε χώρους που πραγματοποιούνται εκδηλώσεις οι οποίες κατά την κρίση του καθηγητή μπορούν να συντελέσουν στην καλύτερη γνώση του αντικειμένου τους.

ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ - ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ
ΩΡΕΣ 3 (1Θ+2 Ε)
Β΄ΚΥΚΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ

Σκοπός του μαθήματος

Ο μαθητής/ια μετά το πέρας της διδασκαλίας του μαθήματος θα πρέπει να
-να κατανοεί την έννοια και τη σημασία της Εικαστικής Αγωγής και του Θεατρικού παιχνιδιού
-να γνωρίζει τη σημασία και τη σπουδαιότητά τους για την δημιουργικότητα και την ωρίμανση του παιδιού, τόσο στον τομέα της πράξης, όσο και στον τομέα της σκέψης και της συμπεριφοράς.

Α) Εικαστική Αγωγή

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΤΟΧΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
1.Έννοια, περιεχόμενο και σκοπός της *Εικαστικής* Αγωγής 2. Ο ρόλος της Εικαστικής Αγωγής στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού	-Να είναι σε θέση ο μαθητής/ια να γνωρίζει την έννοια και το αντικείμενο της *Εικαστικής* Αγωγής. -να κατανοεί το ρόλο της Εικαστικής Αγωγής στην ανάπτυξη του παιδιού	-Οι μαθητές/τριες να συζητήσουν στην τάξη για την έννοια και το αντικείμενο της *Εικαστικής* Αγωγής. -να επισκεφτούν ένα παιδικό σταθμό και να καταγράψουν τόσο τους χώρους όσο και το πρόγραμμα των εικαστικών δραστηριοτήτων. -να συζητήσουν στην τάξη κατά πόσο πιστεύουν πως ο χώρος και το πρόγραμμα αυτό βοηθά στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού.
3.Το παιδικό ιχνογράφημα	-να κατανοεί τα χαρακτηριστικά του παιδικού εικαστικού δημιουργήματος σε σχέση με την ανάπτυξη του παιδιού.	Οι μαθητές/τριες μπορούν να αναζητήσουν και να σχολιάσουν παιδικά ιχνογραφήματα από παιδικούς σταθμούς.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Η αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή /ΩΡΕΣ (Ενδεικτικές): 4

Β) Εικαστικές τέχνες

1. Μορφή και περιεχόμενο στο εικαστικό έργο	-να διακρίνουν το ρόλο και τη λειτουργία των εικαστικών μορφών και να αντιλαμβάνονται τα μορφικά στοιχεία, τις οπτικές ποιότητες και το βαθύτερο περιεχόμενο στο εικαστικό έργο.	Οι μαθητές/τριες μπορούν να παρακολουθήσουν Video και Slides με εικαστικά έργα διαφόρων εποχών και να τα σχολιάσουν.
2. Στοιχεία της εικαστικής γλώσσας-εικαστικές μορφές	-να κατανοήσουν το ρόλο και τη λειτουργία των εικαστικών μορφών (ζωγραφική, γλυπτική, χαρακτική, διακοσμητικές τέχνες κλπ.)	Οι μαθητές/τριες έρχονται σε επαφή και εξοικειώνονται με τις διάφορες τεχνικές, τα εργαλεία και τα υλικά που χρησιμοποιούνται στις διάφορες μορφές εικαστικής έκφρασης.

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Η αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή./ΩΡΕΣ (Ενδεικτικές): 6

Γ) Σχεδιασμός και εφαρμογή των Εικαστικών δραστηριοτήτων

1. Προϋποθέσεις για την εφαρμογή ενός προγράμματος Εικαστικής Αγωγής	Να εξοικειωθούν οι μαθητές/τριες με τη δημιουργία του κατάλληλου εκπαιδευτικού κλίματος που αποτελεί προϋπόθεση στην εφαρμογή ενός προγράμματος Εικαστικής Αγωγής..	Α. Οι μαθητές/τριες να επισκεφτούν ένα παιδικό σταθμό και να συζητήσουν τον τρόπο ανάπτυξης των εικαστικών δραστηριοτήτων. Β. Μπορούν να παρακολουθήσουν Video και Slides με ανάλογες δραστηριότητες.
2. Τεχνικές -Εργαλεία –Υλικά	Να εξοικειωθούν οι μαθητές/τριες με τις διάφορες Τεχνικές, Εργαλεία και Υλικά που θεωρούνται κατάλληλα για τις εικαστικές δραστηριότητες στο χώρο των βρεφονηπιακών σταθμών.	Οι μαθητές/τριες επιλέγουν θέματα και αναπτύσσουν εικαστικές δραστηριότητες στη ζωγραφική, πλαστική, χαρακτική, κολάζ, χειροτεχνικές κατασκευές κλπ

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Η αξιολόγηση γίνεται με βάση τη συμμετοχή και τις εργασίες των μαθητών/τριών /ΩΡΕΣ (Ενδεικτικές): 15

Δ) Ειδικά θέματα

1. Η διακόσμηση της τάξης	- να επιλέγει Τρόπους διακόσμησης που βοηθούν στην αισθητική καλλιέργεια	Να περιγράψουν τη διακόσμηση ενός παιδικού σταθμού και να αξιολογήσουν πώς επηρεάζει τον ψυχικό κόσμο και την αισθητική ανάπτυξη των παιδιών
2. Μουσείο και εκπαίδευση α. Ιστορική προσέγγιση β. Προετοιμασία και επίσκεψη σε Μουσείο γ. Εμψύχωση και εμψυχωτές στα Μουσεία δ. Μουσειοβαλίτσα (Θετικά και Αρνητικά)	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/ια -να γνωρίζει την ιστορική προσέγγιση -να οργανώνει επίσκεψη σε Μουσείο -να κατανοεί τη σημασία της εμψύχωσης και το ρόλο των εμψυχωτών -να γνωρίζει τη χρήση της, τα θετικά και τα αρνητικά σε σχέση με την επίσκεψη σε Μουσείο	-Οι μαθητές να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν επίσκεψη σε Μουσείο -Να συζητήσουν προ-βληματισμούς μετά την επίσκεψη -Να δανειστούν μια μουσειοβαλίτσα

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Η αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή./ΩΡΕΣ (Ενδεικτικές): 4

Ε1) Θεατρική Τέχνη

1.Θέατρο και παιδί *-Έννοια και σκοπός* -Παρακολούθηση θεα τρικής παράστασης -Θεατρική Έκφραση -Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση	Να είναι σε θέση ο/η μαθητής/ια -να γνωρίζει την έννοια και το σκοπό -να οργανώνει επισκέψεις σε θέατρα -να βοηθούν τα παιδιά να εκφράζονται δημιουργικά μέσα από το θέατρο -να γνωρίζει ψυχοπαιδαγωγικές μεθόδους προσέγγισης-	Οι μαθητές/ιες να οργανώσουν και να πραγματοποιήσουν επισκέψεις σε παιδικά θέατρα -Να ανεβάσουν μια θεατρική παράσταση

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Αξιολογείται το ενδιαφέρον του μαθητή στις δραστηριότητες της ομάδας και η συμμετοχή του στη θεατρική παράσταση. ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 10

Ε2) Δραματοποίηση

-Έννοια και σκοπός -Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση	-να κατανοήσουν τις διαφορές ανάμεσα στο θεατρικό παιχνίδι, το θέατρο και τη δραματοποίηση -να γνωρίζουν την έννοια και το σκοπό της δραματοποίησης και να εφαρμόζουν τις ενδεδειγμένες ψυχοπαιδαγωγικές μεθόδους προσέγγισης.	Να χωριστούν σε ομάδες να δραματοποιήσουν και συζητήσουν πάνω στα βιώματα και τις εμπειρίες τους

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Αξιολογείται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή του στη δραματοποίηση. /ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 12

Ε3) Θεατρικό Παιχνίδι

-Έννοια και σκοπός - Μέρη του θεατρικού παιχνιδιού -Εφαρμογή θεατρικού παιχνιδιού	-να γνωρίζει την έννοια και το σκοπό του θεατρικού παιχνιδιού - να γνωρίζει τα μέρη και να τα εφαρμόζει - να γνωρίζει τους κανόνες του θεατρικού παιχνιδιού και να τους εφαρμόζει	--Να παρακολουθήσουν θεατρικό παιχνίδι - Να συμμετέχουν σε θεατρικό παιχνίδι και να συζητήσουν πάνω σ‘ αυτό

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Αξιολογείται το ενδιαφέρον, η ευρηματικότητα, η φαντασία και η συμμετοχή στο θεατρικό παιχνίδι /ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 15

Ε4) Κουκλοθέατρο- Θέατρο Σκιών

Α.Κουκλοθέατρο -Εμφάνιση, εξέλιξη -Έννοια και σκοπός -Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση	-να γνωρίζει την ιστορία του κουκλοθεάτρου -να γνωρίζουν την έννοια και το σκοπό -να κατανοήσουν το σημαντικό ρόλο του κουκλοθεάτρου στην ελεύθερη έκφραση, δημιουργικότητα και ανάπτυξη του παιδιού	Να παρακολουθήσουν παραστάσεις κουκλοθεάτρου Να παίξουν κουκλοθέατρο με τις κούκλες που έφτιαξαν στο μάθημα Τεχνικά και Εποπτικά μέσα
Β. Θέατρο Σκιών -Εμφάνιση και εξέλιξη -Έννοια και σκοπός -Ψυχοπαιδαγωγική προσέγγιση	-να γνωρίζουν την ιστορία του θεάτρου σκιών, την έννοια και το σκοπό του -να γνωρίζει την αναγκαιότητα της δημιουργικότητας και της έκφρασης, μέσα από το θέατρο σκιών	-Να παρακολουθήσουν θέατρο σκιών - Να παίξουν θέατρο σκιών με τις φιγούρες που έφτιαξαν στο μάθημα των Τεχνικών-Εποπτικών μέσων

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Αξιολογείται το ενδιαφέρον,η τεχνική,η κατασκευή ή επιλογή ιστοριών, η ευρηματικότητα και η συμμετοχή σε όλες τις διαδικασίες.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 18

ΑΓΩΓΗ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ
Β΄ Κύκλος
2 ώρες Θεωρία
Ειδικότητα Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων

Γενικοί σκοποί του μαθήματος

Με τη διδασκαλία του μαθήματος της Αγωγής Προσχολικής Ηλικίας στο Β΄ κύκλου των Τ.Ε.Ε., επιδιώκεται:

- να συνειδητοποιήσουν την αναγκαιότητα και τη σημασία της αγωγής στον Βρεφονηπιακός σταθμός και Νηπιαγωγείο,
- να σχηματίσουν μια γενική εικόνα της εξέλιξης της προσχολικής αγωγής,
- να γνωρίσουν το ρόλο του παιδαγωγού στην βρεφονηπιακή ηλικία,
- να αντιληφθεί το ρόλο των δραστηριοτήτων για την ολόπλευρη ψυχοπνευματική, κοινωνική ανάπτυξη του παιδιού,
- να αναπτύξει την ευαισθησία και αγάπη προς το παιδί.

Ειδικοί στόχοι του μαθήματος

- Να γνωρίσει το περιεχόμενο της προσχολικής αγωγής,
- να μάθει σε ποιους επιμέρους τομείς της ανάπτυξης του παιδιού αναφέρεται η προσχολική αγωγή,
- να μπορεί να επιλέγει τις κατάλληλες δραστηριότητες για κάθε επιμέρους τομέα ανάπτυξης,
- να συνειδητοποιήσει ότι η αγωγή διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξέλιξη του ανθρώπου.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΜΕΣΑ	ΩΡΕΣ Ενδεικτ.
VIII. ΠΡΟΑΝΑΓΝΩΣΗ – ΠΡΟΓΡΑΦΗ. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες.	- να κατανοήσει την έννοια και τη σημασία της προαναγνωστικής και προγραφικής δεξιότητας, - να αντιληφθεί τη σημασία των κατάλληλων δραστηριοτήτων για την προαγωγή των ανωτέρω δεξιοτήτων.	- Να συγκεντρώσουν οι μαθητές/τριες το κατάλληλο υλικό για την ανάπτυξη των δεξιοτήτων προγραφής ή προανάγνωσης.	6
IX. ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ 1. Φυσικές επιστήμες (Φυσική, Ζωολογία, Φυτολογία, Οικολογία κ.ά.). 2. Τεχνολογία. 3. Κοινωνικές επιστήμες. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες.	- να κατανοήσει ποια φαινόμενα και ποιες έννοιες των επί μέρους επιστημονικών κλάδων θα παρουσιάσει στα παιδιά και με ποια μεθοδολογική προσέγγιση.	- Η παρουσίαση με διαφάνειες, σλάιντς κ.ά. δραστηριοτήτων σχετικών με τις επιστήμες. - Ανάθεση ομαδικών εργασιών ανά επιστημονικό πεδίο και παρουσίασή τους στην τάξη.	11
X. ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ. - Ο ρόλος της αγωγής. - Δραστηριότητες.	Επιδιώκεται: ο/η μαθητής/τρια - να κατανοήσει τη βαθμιαία οικοδόμηση των βασικών προμαθηματικών εννοιών, - να αντιληφθεί ποιες δραστηριότητες υποβοηθούν την ανάπτυξη των προμαθημτικών εννοιών.	- Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν σχετικές δραστηριότητες που πραγματοποιούνται για την απόκτηση των προμαθηματικών εννοιών στην πρακτική τους άσκηση. - Σχεδιασμός δραστηριοτήτων-ασκήσεων με πρόχειρο υλικό για την οικοδόμηση των προμαθηματικών εννοιών.	5
XI. ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ. - Μουσική-κινητική αγωγή. - Δραματοποίηση – θεατρικό παιχνίδι. - Κουκλοθέατρο – θέατρο σκιών. - Λογοτεχνία. - Εικαστικά (Ζωγραφική, πλαστική, κοπτική-κολλητική, κολλάζ κ.ά.).	- να κατανοήσει τη θέση της αισθητικής τέχνης στην Προσχολική Αγωγή, - να αντιληφθεί ότι μέσω των διάφορων μορφών τέχνης μπορεί το παιδί να εκφραστεί δημιουργικά, - να συνειδητοποιήσει ότι οι τέχνες συμβάλλουν στην καλλιέργεια των συναισθημάτων, αφυπνίζουν την έμφυτη διάθεση για δημιουργία, - να γνωρίσει ότι μέσω των τεχνών αναπτύσσονται αβίαστα όλοι οι τομείς αγωγής.	- Προσομοίωση αισθητικών δραστηριοτήτων. - Παρατήρηση και καταγραφή αντιδράσεων και συμπεριφοράς των παιδιών κατά την ενασχόλησή τους με τις τέχνες.	4
XII. ΤΟ ΠΑΙΧΝΙΔΙ. 1. Σημασία και στάδια εξέλιξης του παιχνιδιού. 2. Παιχνίδι και φύλο. 3. Παιχνίδι και χαρακτήρας του παιδιού.	- να συνειδητοποιήσει τη σημασία του παιχνιδιού για το παιδί προσχολικής ηλικίας, - να αναγνωρίσει τα διάφορα στάδια του παιχνιδιού, - να αντιληφθεί την επίδραση του παιχνιδιού στη διαμόρφωση του χαρακτήρα του.	- Στο Βρεφονηπιακό σταθμό που πραγματοποιούν την Πρακτική τους Άσκηση, να παρακολουθήσουν και να καταγράψουν τα παιχνίδια που παίζουν τα αγόρια και τα κορίτσια, τα παιδιά διαφορετικών ηλικιών. - Παρουσίαση παιχνιδιών με διαφάνειες, βίντεο και σλάιντς, συζήτηση πάνω σ' αυτά.	6
XIII. Μ.Μ.Ε. ΚΑΙ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ. 1. Ο παιδαγωγικός ρόλος των Μ.Μ.Ε. 2. Αγωγή χρήσης των Μ.Μ.Ε.	- να κατανοήσει ότι επηρεάζουν σημαντικά τη διαμόρφωση της συμπεριφοράς του παιδιού, - να αντιληφθεί ότι είναι αναγκαία η διαπαιδαγώγηση του παιδιού για τη συνετή χρήση των Μ.Μ.Ε.	- Να προσκομίσουν οι μαθητές/τριες άρθρα από τον τύπο, περιοδικά, βιβλία, μαγνητοσκοπημένες συνεντεύξεις κ.ά. σχετικά με την επίδραση της τηλεόρασης στο παιδί και άλλου σχετικού υλικού με το παιδί και τα Μ.Μ.Ε.	4

ΜΟΥΣΙΚΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (3 ΩΡΕΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ)
Β΄ ΚΥΚΛΟΣ
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ

Γενικός Σκοπός

- Να εισαχθούν τα νήπια στον κόσμο της μουσικής, με βιωματικό τρόπο μέσα από τις βασικές μουσικές έννοιες.
- Να καλλιεργήσουν τις αισθήσεις τους και να μπορούν να οργανώσουν τις πράξεις τους, κινητικές και νοητικές, με τρόπο δημιουργικό, αναπτύσσοντας πρωτοβουλίες ελεύθερα και αβίαστα

Περιεχόμενα	Στόχοι	Δραστηριότητες
1. ΗΧΟΧΡΩΜΑ	• Να μπορούν να διακρίνουν τους ήχους του περιβάλλοντος και τις διαφορετικές πηγές του. • Να μπορούν να διακρίνουν την πηγή και την κατεύθυνση των ήχων από απλά μουσικά όργανα, του εμπορίου ή αυτοσχέδια, κατατάσσοντάς τα σε ομάδες (ομάδα Α: ξύλινα, δερμάτινα, μεταλλικά και ομάδα Β: κρουστά, έγχορδα, πνευστά). • Να ανακαλύψουν διάφορους τρόπους παραγωγής ήχων από τη φωνή, το σώμα και τα μουσικά όργανα της τάξης (εμπορίου ή αυτοσχέδια).	• Μουσικά παιχνίδια με διάφορες κινήσεις σώματος με τις οποίες, μέρη του, παράγουν ήχους όπως: παλαμάκια, χτυπήματα στα γόνατα, δάχτυλα και άλλα. • Μίμηση της φωνής ζώων, ανθρώπων και ήχων που παράγονται από διάφορες ηχητικές πηγές, με τη φωνή.
2. ΕΝΤΑΣΗ	• Να μπορούν να αναγνωρίσουν δυνατούς και σιγανούς ήχους.	• Αναγνώριση ήχων δυνατών ή σιγανών από το περιβάλλον και παραγωγή τους με το σώμα ή και τα μουσικά όργανα. • Γραφική παράσταση της έντασης (με ζωγραφική, τελείες, γραμμές, κύκλους κλπ). • Οπτικά ερεθίσματα με εικόνες, σύμφωνα με τις οποίες να προσδιορίζονται οι διαβαθμίσεις της έντασης. Π. χ. μουσικός που παίζει τύμπανα (δυνατά) – ένα βαμβάκι που πέφτει (σιγανά).
3. ΡΥΘΜΙΚΗ ΑΓΩΓΗ (ταχύτητα)	• Να μπορούν να κατανοούν με βιωματικό τρόπο τη διαφορά ανάμεσα στο αργό – γρήγορο.	• Μίμηση της κίνησης των ανθρώπων, ζώων, εργασιών, μέσων συγκοινωνίας κλπ. • Απεικόνιση της ταχύτητας με ζωγραφιές. • Κινητικές ή ρυθμικές δραστηριότητες με χρήση παροιμιών, γλωσσοδετών, τραγουδιών και αλλαγές στην ταχύτητα.

Περιεχόμενα	Στόχοι	Δραστηριότητες
4. ΔΙΑΡΚΕΙΑ	• Να μάθουν να διακρίνουν το μεγαλύτερο από το μικρότερο σε διάρκεια ήχο και να τους απεικονίζουν με σύμβολα. • Να μπορούν να αντιστοιχίσουν δύο μικρότερους ήχους, ίσους μεταξύ τους, με ένα μεγαλύτερο. • Να μπορούν να διακρίνουν τη διάρκεια του ήχου από τη σιωπή του (παύση)	• Παιχνίδια για να διακρίνουν και να παράγουν, με βιωματικό τρόπο, ήχους μεγάλης και μικρής διάρκειας. • Συνοδεία απλών τραγουδιών με κινήσεις μικρής ή μεγάλης διάρκειας. • Ανταπόκριση στο άκουσμα του ήχου, αφενός, και στο σταμάτημά του (παύση), αφετέρου. • Βιωματικά παιχνίδια για την αντιστοίχηση δύο μικρότερων σε διάρκεια ήχων με ένα μεγαλύτερης διάρκειας.
5. ΥΨΟΣ	• Να μπορούν να κατανοούν τις έννοιες «ψηλά» και «χαμηλά» στο χώρο. • Να παραλληλίσουν τον οξύ ήχο και το βαθύ με τις αντίστοιχες έννοιες του χώρου «ψηλά» και «χαμηλά». • Να εξοικειωθούν με δίφθογγες και τρίφθογγες κλίμακες π.χ. μι – σολ – λα.	• Οπτική διάκριση, μέσα και έξω από την τάξη, της έννοιας ψηλά και χαμηλά. • Χρήση μουσικών οργάνων, όπως ξυλόφωνο, μεταλλόφωνο, για να Παράγουν μέσω αυτών των οργάνων ήχους οξείς και βαθείς. • Μίμηση της φωνής ζώων, ανθρώπων και ήχων που παράγονται από διάφορες ηχητικές πηγές, με οξείς και βαθείς ήχους. • Περιγραφή με κινήσεις του σώματος ή με ζωγραφική της μελωδικής γραμμής ενός τραγουδιού
6. ΗΧΟΪΣΤΟΡΙΕΣ	• Να μπορούν μία εικόνα που θα δουν (από τη φύση, από το ευρύτερο Περιβάλλον, από το χώρο της τέχνης κλπ) να την αποδώσουν με ήχους. • Να μπορούν να επενδύσουν με ήχους μία ιστορία που θα ακούσουν.	• Παιχνίδια με όργανα και κίνηση για την ερμηνεία μιας εικόνας ή για τη μίμηση ήχων ενός παραμυθιού – ιστορίας. • Συνοδεία τραγουδιών με ήχους που είναι σύμφωνοι με το περιεχόμενο των τραγουδιών (π.χ. αέρας, βροχή, κελάηδημα πουλιών κλπ).
7. ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ ΑΠΛΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΝ	• Να κατασκευάσουν απλά μουσικά όργανα με τη βοήθεια του διδάσκοντος.	• Κατασκευή απλών αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων με πολύ απλά υλικά όπως χαρτί, ξύλα, κουτιά, σχοινί, βότσαλα, όστρακα κλπ.
8. ΠΑΙΧΝΙΔΙΑ ΜΕ ΜΟΥΣΙΚΑ ΟΡΓΑΝΑ	• Να αναπτύξουν τη δημιουργικότητα, τη φαντασία, την αυτοπειθαρχία και αυτοσυγκέντρωση. • Να αισθανθούν τη χαρά και να αντλήσουν ευχαρίστηση από τη συμμετοχή τους στις δραστηριότητες. • Να αποκτήσουν υπευθυνότητα και να κοινωνικοποιηθούν.	• Ομαδικά παιχνίδια με μουσικά όργανα (ρυθμού – μελωδίας) για τη συνοδεία τραγουδιών.

Αξιολόγηση

Η αξιολόγηση θα βασίζεται στο ενδιαφέρον των νηπίων στις πρακτικές ασκήσεις – δραστηριότητες καθώς και στη συμμετοχή τους στα μουσικά παιχνίδια.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΑΚΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΡΦΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ

Β΄κύκλος 6 ώρες (2ώρες Θεωρία, 4 ώρες Εργαστήριο)
Ειδικότητα Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων

Σκοπός του μαθήματος:Ο/Η μαθητής/ια μετά τη διδασκαλία του μαθήματος πρέπει να:
-γνωρίζει την οργάνωση και τον εξοπλισμό του Βρεφονηπιακού Σταθμού βάση των ιδιαιτεροτήτων και των αναγκών των παιδιών ανά ηλικία.
-γνωρίζει δραστηριότητες για βρέφη και νήπια σε όλους τους τομείς ανάπτυξης.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Α.Κριτήρια επιλογής χώρου του βρεφονηπιακού σταθμού 1.Κύριες αίθουσες 2.Βοηθητικοί χώροι	Να είναι σε θέση ο μαθητής/ια -να αξιολογεί την καταλληλότητα και λειτουργηκότητα του χώρου που θα λειτουργήσει ως Βρεφονηπιακός Σταθμός να επιλέγει κατάλληλους χώρους, τόσο για την κύρια αίθουσα όσο και για τους βοηθητικούς χώρους, οι οποίοι θα πρέπει να συνδέονται λειτουργικά μεταξύ τους	Οι μαθητές/ιες να πα ρατηρήσουν το χώρο στο Βρεφονηπιακό Σταθμό,να καταγράψουν τις παρατηρήσεις τους και να τις συζητήσουν στην τάξη

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή.Επιπλέον αξιολογείται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή τους στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 8

Β. Οργάνωση αιθουσών βρεφών και νηπίων(3-6 ετών) 1.Έπιπλα 2.Σκεύη 3.Ψυχοπαιδαγωγικό υλικό	- να γνωρίζει την αναλογία προσωπικού και παιδιών - να γνωρίζει μέχρι ποια ηλικία θεωρούνται βρέφη,τα που αντιστοιχούν ανά παιδί να χωρίζει τα παιδιά ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες της κάθε ηλικίας - να γνωρίζει και να επιλέγει τα κατάλληλα έπιπλα και σκεύη για κάθε τμήμα - να επιλέγει το κατάλληλο για κάθε ηλικία ψυχοπαιδαγωγικό υλικό	Να παρατηρήσουν τις αίθουσες στο Βρεφονηπιακό Σταθμό, να μελετήσουν σχεδιαγράμματα αιθουσών να εντοπίσουν πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα και να τα συζητήσουν στην τάξη Να καταγράψουν, και να αξιολογήσουν, έπιπλα, σκεύη ψυχ/κό υλικό, στο Βρεφο/κό Σταθμό

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή.Αξιολογείται επιπλέον το ενδιαφέρον και η συμμετοχή στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 20

Γ. Διαρρύθμιση του χώρου ανά ηλικία	- λαμβάνοντας υπόψη τόσο τη σύνθεση των ομάδων, όσο και τις ανάγκες των παιδιών, να αξιολογεί αξιοποιεί το χώρο ως προς τη λειτουργική διαρύθμησή του	Να παρατηρήσουν τους χώρους και τη διαμόρφωσή του στο Βρεφονηπιακό Σταθμό, να σχεδιάσουν διαμορφωμένους χώρους και να συζητήσουν στην τάξη

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή.Αξιολογείται επιπλέον το ενδιαφέρον,η πρωτοτυπία,η δημιουργικότητα και η συμμετοχή τους,στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 10

Δ. Οργάνωση γωνιών στα τμήματα βρεφών και νηπίων (3-6 ετών)	- να γνωρίζει και να περιγράφει τις γωνιές και τον τρόπο που στήνονται και λειτουργούν	Να παρατηρήσουν και να καταγράψουν τις γωνιές στο Βρεφονηπιακό Σταθμό και να συζητήσουν πάνω σ‘αυτό
Γωνιά:	- να κατανοεί τη σπουδαιότητα των γωνιών ως προς τη συμβολή τους στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού - να αξιοποιεί τις γωνιές ανάλογα με τις ηλικίες των παιδιών	Να οργανώσουν μια γωνιά στο Βρεφονηπιακό Σταθμό ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες,τις ανάγκες και την ηλικία των παιδιών
1 Βιβλιοθήκης	- να επιλέγει και να χρησιμοποιεί κατάλληλα βιβλία για κάθε ηλικία - να συζητάει με τα παιδιά χρησιμοποιώντας σωστά τον προφορικό λόγο - να χρησιμοποιεί δραστηριότητες που βοηθούν στη γλωσσική ανάπτυξη,καλλιέργεια και έκφραση - να καλλιεργεί την εμπιστοσύνη στο κάθε παιδί για τις ικανότητές του, στην έκφραση και επικοινωνία με τους άλλους	Να οργανώσουν μια γωνιά βιβλιοθήκης στην τάξη και στο Βρεφο/κό Σταθμό, να παρατηρήσουν την αλληλεπίδραση παιδιών-βιβλιοθήκης (γνώσεις-απορίες-εμπλουτισμός βιβλιοθήκης)
2. Μουσικής	- να επιλέγει και να εξοπλίζει κατάλληλα τη μουσική γωνιά - να προτρέπει τα παιδιά να απασχοληθούν σ‘αυτή, ώστε να αναπτύξουν τη φαντασία τους,τη δημιουργικότητά τους και την ελεύθερη έκφρασή τους	Να οργανώσουν μια γωνιά μουσικής στο Βρεφο/κό Σταθμό
3. Κουκλόσπιτου-κουζίνας	- να επιλέγει και να εξοπλίζει κατάλληλα τις γωνιές κουκλόσπιτου-κομμωτηρίου-μανάβικου, ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών	Να παρατηρήσουν τα παιδιά ενώ απασχολούνται στις γωνιές αυτές και στη συνέχεια να συζητήσουν
4. Μανάβικου 5. Επαγγελμάτων 6. Κομμωτηρίου	- να προτρέπει τα παιδιά να απασχοληθούν σ'αυτές, ώστε να αναπτύξουν ικανότητες για απεικόνιση της πραγματικότητας και συνειδητή επέμβαση σ‘αυτή	Να συζητήσουν για τη σκοπιμότητα και την ιδιαιτερότητα κάθε γωνιάς
7. Μεταμφίεσης 8. Κουκλοθεάτρου	- να επιλέγει και να εξοπλίζει τις γωνιές μεταμφίεσης και κουκλοθεάτρου, κατάλληλα, ώστε χρησιμοποιούμενες από τα παιδιά, να τα βοηθούν στην ανάπτυξη της ελεύθερης έκφρασης, δημιουργικότητας και φαντασίας τους	Να παρατηρήσουν τη διαδικασία στις γωνιές μεταμφίεσης και κουκλοθεάτρου και στη συνέχεια να αυτοσχεδιάσουν
9. Οικοδομικού υλικού 10. Παιδαγωγικού υλικού	- να επιλέγει και να εξοπλίζει με κατάλληλα υλικά, τις γωνιές παιδαγωγικού και οικοδομικού υλικού, ώστε χρησιμοποιούμενες από τα παιδιά να τα βοηθούν να αναπτύξουν τους λεπτούς χειρισμούς, την κριτική τους σκέψη, τη φαντασία τους και τη δημιουργικότητά τους	Να παρατηρήσουν και να σχολιάσουν τη λειτουργικότητα της γωνιάς του οικοδομικού και παιδαγωγικού υλικού
11. Εικαστικών	- να επιλέγει και να εξοπλίζει κατάλληλα ανάλογα με την ηλικία και τις ανάγκες των παιδιών τη γωνιά εικαστικών - να προτρέπει τα παιδιά να τη χρησιμοποιούν, ώστε να αναπτύξουν τη φαντασία τους, την καλαισθησία τους και τη δημιουργικότητά τους	Να παρατηρήσουν και να ασκηθούν σε όλα τα είδη εικαστικής

12. Φυσική γωνιά 13. Παρατήρησης-Ανακαλύψεων	- να επιλέγει και να εξοπλίζει κατάλληλα τη φυσική γωνιά και τη γωνιά ανακαλύψεων-παρατήρησης ώστε χρησιμοποιούμενες από τα παιδιά, να τα βοηθούν στην απόκτηση, κριτικής σκέψης, εξερεύνησης και σύγκρισης	Να παρατηρήσουν τη διαδικασία και να συζητήσουν στην τάξη
14.Ευκαιριακή γωνιά	- να γνωρίζει τη χρησιμότητα και σπουδαιότητα της ευκαιρικής γωνιάς και να τη χρησιμοποιεί ανάλογα με τις ανάγκες που δημιουργούνται	Να παρατηρήσουν την οργάνωση και τη χρήση και να συζητήσουν στην τάξη
15. Νερού	- να κατανοεί τη σπουδαιότητα της γωνιάς του νερού, ως προς τη συμβολή της στην ψυχοκινητική και συναισθηματική ανάπτυξη του παιδιού	Να παρατηρήσουν τη συμπεριφορά των παιδιών και κατόπιν να συζητήσουν

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή. Αξιολογείται επιπλέον το ενδιαφέρον, η συμμετοχή,η φαντασία, η δημιουργικότητα και το αποτέλεσμα στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 50

Ε. Οργάνωση εργαστηρίων	- να γνωρίζει τις διαφορές των εργαστηρίων από τις γωνιές	Να παρακολουθήσουν σε βίντεο, εργαστήρι και γωνιά και να εντοπίσουν τις μεταξύ τους διαφορές
Διαφορές εργαστηρίων-γωνιών	- να κατανοεί τη σπουδαιότη τα των εργαστηρίων - να γνωρίζει την προετοιμασία και οργάνωσή τους ανάλογα με τις ανάγκες που παρουσιάζονται	Να συζητήσουν πάνω στις διαφορές
Εργαστήρι: 1. Μαγειρικής 2. Εικαστικών 3. Θεατρικού παιχνιδιού-Δραματοποίησης 4. Τεχνολογίας 5. Γραφισμού 6. Προανάγνωσης 7. Προμαθηματικών εννοιών	- να επιλέγει τα κατάλληλα υλικά για τη λειτουργία των αντίστοιχων εργαστηρίων - να προτρέπει τα παιδιά να χρησιμοποιούν τα εργαστήρια, ώστε να αναπτύσσονται σωστά, ψυχοκινητικά και συναισθηματικά και να προάγουν την κριτική τους σκέψη	Να χωριστούν σε ομάδες και να οργανώσει η κάθε ομάδα,από ένα εργαστήρι της επιλογής της (διαφορετικό η κάθε ομάδα) Στη συνέχεια να οργανώσουν και στο Βρεφονηπιακό Σταθμό, άλλο εργαστήρι, δικής τους επιλογής
Ζ. Παράλληλα εργαστήρια	- να γνωρίζει τα περάλληλα εργαστήρια, να κατανοεί τη σπουδαιότητά τους, να τα προετοιμάζει και να τα οργανώνει	Να οργανώσουν παράλληλα εργαστήρια και να συζητήσουν τις εμπειρίες τους Στη συνέχεια να τα οργανώσουν και στο Βρεφονηπιακό Σταθμό
Η. Ανοικτές τάξεις	- να γνωρίζει τι είναι οι ανοικτές τάξεις - να κατανοεί τη σπουδαιότητά τους - να γνωρίζει την προετοιμασία και την οργάνωσή τους	Να οργανώσουν οι μαθητές/ιες, δραστηριότητες ανοικτών τάξεων, στο Βρεφ/κό Σταθμό, να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις και τη συμπεριφορά των παιδιών και να τα συζητήσουν στην τάξη

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή.Αξιολογείται επιπλέον το ενδιαφέρον, η συμμετοχή, η φαντασία, η δημιουργικότητα και το αποτέλεσμα στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 50

Θ. Διαρρύθμιση και Εξοπλισμός εξωτερικού χώρου	- να επιλέγει τον κατάλληλο εξοπλισμό για τον εξωτερικό χώρο - να αξιοποιεί σωστά τον εξοπλισμό στη διαρρύθμηση του εξωτερικού χώρου, λαμβάνοντας υπόψη και τις ηλικίες των παιδιών	Να παρατηρήσουν,τον εξοπλισμό και τη διαρρύθμισή του στον εξωτερικό χώρο (αυλή) και να συζητήσουν στην τάξη
Ι. Οργάνωση: Γωνιών-Εργαστηρίων-Δραστηριοτήτων, σε ανοιχτούς χώρους (αυλή)	- να κατανοεί τη σπουδαιότητα των γωνιών, εργαστηρίων και δραστηριοτήτων στον εξωτερικό χώρο - να προετοιμάζει και να οργανώνει γωνιές,εργαστήρια και δραστηριότητες στην αυλή, ανάλογα με τις ανάγκες που προκύπτουν	Να οργανώσουν γωνιές και εργαστήρια, στον εξωτερικό χώρο, του Βρεφονηπιακού Σταθμού, να παρατηρήσουν τις αντιδράσεις και τη συμπεριφορά των παιδιών, να τις συζητήσουν και να τις αξιολογήσουν στην τάξη

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή. Αξιολογείται επιπλέον το ενδιαφέρον, η συμμετοχή και το αποτέλεσμα, στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 22

Κ. Πρόγραμμα λειτουργίας και καθημερινής απασχόλησης βρεφών-νηπίων	- να γνωρίζει το πρόγραμμα λειτουργίας και καθημερινής απασχόλησης των παιδιών, σύμφωνα με την ισχύουσα Νομοθεσία	Να καταγράψουν το πρόγραμμα, λειτουγίας και καθημερινής απασχόλησης των παιδιών, στο Βρεφ/κό Σταθμό, και να συζητήσουν στην τάξη, τυχόν διαφορές ή παραλλαγές

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ
Η Αξιολόγηση είναι προφορική ή γραπτή. Επιπλέον αξιολογείται το ενδιαφέρον και η συμμετοχή στις δραστηριότητες της ομάδας.
ΩΡΕΣ (Ενδεικτικά) 8

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ: ΒΟΗΘΩΝ ΒΡΕΦΟΝΗΠΙΟΚΟΜΩΝ 2ος ΚΥΚΛΟΣ
ΜΑΘΗΜΑ: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ - 3 ΩΡΕΣ ΘΕΩΡΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΓΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Οι μαθητές, μετά το πέρας του μαθήματος θα πρέπει:

- Να έχουν αντιληφθεί την έννοια και το σκοπό της λογοτεχνίας για τα παιδιά της προσχολικής ηλικίας.
- Να έχουν εξοικειωθεί με τις εκφραστικές δυνατότητες του έντεχνου λόγου και να αντιλαμβάνονται την παιδαγωγική αξία και προσφορά των λογοτεχνικών κειμένων στην αισθητική, νοητική, συναισθηματική, κοινωνική και ψυχοκινητική ανάπτυξη των παιδιών.
- Να γνωρίζουν τα είδη της λογοτεχνίας για παιδιά προσχολικής ηλικίας και να διακρίνουν τα χαρακτηριστικά τους.
- Να είναι σε θέση να επιλέγουν τα κατάλληλα λογοτεχνικά βιβλία για μικρά παιδιά.
- Να παρουσιάζουν με τον κατάλληλο τρόπο τα λογοτεχνικά κείμενα στα παιδιά.
- Να υλοποιούν δραστηριότητες, που θα βοηθήσουν τα παιδιά στην επαφή τους με τη λογοτεχνία και θα τους δώσουν τη δυνατότητα να γίνουν δια βίου αναγνώστες.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	ΣΚΟΠΟΙ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Κεφάλαιο 1° ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ: ΓΕΝΙΚΗ ΘΕΩΡΗΣΗ. 1. Ορισμός. 2. Ιστορική αναδρομή. 3.Προσφορά του μαθήματος προς τα παιδιά. 4. Τρόποι επαφής των παιδιών της προσχολικής ηλικίας με την παιδική λογοτεχνία.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - γνωρίσουν από κοντά τα διάφορα λογοτεχνικά κείμενα. - κάνουν ένα ταξίδι στο χρόνο παρακολουθώντας την εξέλιξη της λογοτεχνίας. - αντιληφθούν το σκοπό, τη χρησιμότητα και τους τρόπους επαφής των παιδιών της προσχολικής ηλικίας με την παιδική λογοτεχνία.	Οι μαθητές, - αφού χωριστούν σε ομάδες να μελετήσουν διάφορα λογοτεχνικά βιβλία, κλασσικά και σύγχρονα (μύθοι, θρύλοι, παραμύθια, ποιήματα κ.λ.π.). Να διαπιστώσουν τη σημασία ύπαρξης τους και την προσφορά τους προς τα παιδιά. - να επισκεφτούν μια έκθεση βιβλίου και να καταγράψουν τις εντυπώσεις τους.
Κεφάλαιο 2° ΤΑΞΙΝΟΜΗΣΗ ΤΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΗΛΙΚΙΑΣ ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ – ΘΕΜΑΤΟΛΟΓΙΑ- ΕΣΩΤΕΡΙΚΑ ΚΑΙ ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ. 1. Είδη. 2. Περιεχόμενο. 3. Χαρακτηριστικά.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - διακρίνουν τα είδη των λογοτεχνημάτων με βάση το περιεχόμενο και τα χαρακτηριστικά τους. - μπορούν να τα κατατάσσουν ως προς τα είδη τους.	- Να γίνει ταξινόμηση από τους μαθητές, των βιβλίων που βρίσκονται στη βιβλιοθήκη του παιδικού σταθμού που επισκέπτονται για την πρακτική τους άσκηση. - Να αναζητήσουν βιβλία με παραδοσιακή και βιβλία με σύγχρονη θεματολογία και να καταγράψουν τα θέματα με τα οποία καταπιάνονται.
Κεφάλαιο 3° ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟ ΠΑΙΔΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ. 1. Ορισμός. 2. Η σημασία του εικονογραφημένου παιδικού βιβλίου. 3. Ταξινόμηση των εικονογραφημένων βιβλίων. 4. Κριτήρια επιλογής των εικονογραφημένων παιδικών βιβλίων.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - αντιλαμβάνονται το ρόλο και τη σημασία των εικονογραφημένων βιβλίων για τα παιδιά. - μπορούν να επιλέγουν τα κατάλληλα εικονογραφημένα βιβλία για τα παιδιά. - γνωρίζουν τα χαρακτηριστικά των καλών εικονογραφημένων βιβλίων και να μπορούν να τα ταξινομήσουν ανάλογα με τη ηλικία στην οποία απευθύνονται.	- Να δοθούν στους μαθητές διάφορα εικονογραφημένα παιδικά βιβλία έτσι ώστε να αξιολογηθούν ως προς τα είδη τους, το περιεχόμενο και ως προς την ηλικία των «αναγνωστών» στους οποίους απευθύνονται.
Κεφάλαιο 4° ΜΥΘΟΙ – ΘΡΥΛΟΙ. 1. Μύθοι (ταξινομήσεις, ύφος και απόδοση των μύθων, ρόλος και προσφορά των μύθων). 2. Θρύλοι (καταγωγή και γενεσιουργά αίτια). 3. Σχέσεις ανάμεσα σε θρύλους, παραμύθια και μύθους. 4. Δραστηριότητες.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - γνωρίζουν τι είναι οι μύθοι και τι οι θρύλοι, την προσφορά τους στα παιδιά, τα είδη τους και την καταγωγή τους. - τη σχέση ανάμεσα στους μύθους, τους θρύλους και τα παραμύθια. - δραστηριότητες που μπορούν να κάνουν με τα παιδιά με βάση τους μύθους και τους θρύλους.	Οι μαθητές, - να επιλέξουν διάφορους μύθους και θρύλους από τη βιβλιοθήκη του παιδικού σταθμού να τους ξεχωρίσουν και να ταξινομήσουν τους μύθους ανάλογα με το είδος τους. - να προτείνουν κάποια καλλιτεχνική δραστηριότητα (κολλάζ, ζωγραφική, τραγούδι, θέατρο), με ερέθισμα την αφήγηση ενός μύθου ή θρύλου.

Κεφάλαιο 5ο ΤΟ ΠΑΡΑΜΥΘΙ. 1. Ορισμός. 2. Ιστορική αναδρομή. 3. Προέλευση και τρόπος διάδοσης του παραμυθιού με το πέρασμα του χρόνου. 4. Είδη παραμυθιών. 5. Χαρακτηριστικά γνωρίσματα του παραμυθιού. 6. Δομή του παραμυθιού. 7. Παιδαγωγική αξία του παραμυθιού. 8. Ερμηνείες παραμυθιών. 9. Τρόποι, προϋποθέσεις και τεχνικές της διήγησης και της παρουσίασης του παραμυθιού. 10. Δημιουργία παραμυθιών από τα παιδιά και δραστηριότητες με αφορμή τη διήγηση ενός παραμυθιού.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - κατανοήσουν την έννοια του παραδοσιακού παραμυθιού. - γνωρίσουν τον τρόπο διάδοσής του και την προέλευσή του. - έρθουν σε επαφή με τα διάφορα είδη παραμυθιών μελετώντας τα χαρακτηριστικά και τη δομή τους. - διαπιστώσουν την παιδαγωγική αξία των παραμυθιών. - κατανοήσουν ερμηνείες διάφορων παραμυθιών. - γνωρίσουν το σωστό τρόπο διήγησης. - καταφέρουν να δημιουργήσουν ένα δικό τους παραμύθι. - με αφορμή τη διήγηση ενός παραμυθιού να μπορούν να πραγματοποιήσουν διάφορες δραστηριότητες (κουκλοθέατρο, δραματοποίηση, θέατρο σκιών, παντομίμα κ.λ.π.).	- Μέσα από την ανάγνωση διαφόρων παραμυθιών οι μαθητές να επισημάνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματά τους, αλλά και να μπορούν να τα ταξινομούν ανάλογα με το είδος τους. - Μέσα από την ανάγνωση παραμυθιών να μπορούν να τα ερμηνεύουν αλλά και να κατανοούν την παιδαγωγική τους αξία και σημασία. - Να καταφέρουν να διηγούνται ένα παραμύθι με αμεσότητα, φυσικότητα, απλότητα και δραματικότητα. - Μετά τη διήγηση, να πραγματώσουν μια δραστηριότητα με αφορμή το θέμα του παραμυθιού, όπως δραματοποίηση, κουκλοθέατρο, παντομίμα κ.λ.π.
Κεφάλαιο 6ο ΜΙΚΡΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ. Ορισμός – Γενικά χαρακτηριστικά – είδη – Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ παραμυθιού και μικρής ιστορίας – Παιδαγωγική αξία.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - διακρίνουν τα είδη και τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των μικρών ιστοριών. - κατανοούν τις ομοιότητες και διαφορές μεταξύ μικρής ιστορίας και παραμυθιού - αντιλαμβάνονται την προσφορά τους και την παιδαγωγική τους αξία.	- Να μπορούν να διακρίνουν ένα παραμύθι από μια μικρή ιστορία. - Να εφαρμόζουν ποικίλες δραστηριότητες με αφορμή τη διήγηση μιας μικρής ιστορίας. - Να γνωρίσουν τρόπους αξιοποίησης των μικρών ιστοριών στον παιδικό σταθμό (ζωγραφική, θεατρικό παιχνίδι, κ.ά.).
Κεφάλαιο 7ο ΠΟΙΗΣΗ. 1. Ορισμός και χαρακτηριστικά της παιδικής ποίησης 2. Η παραδοσιακή ποίηση έναντι της σύγχρονης. 3. Η παιδαγωγική αξία της παιδικής ποίησης. 4. Ποίηση και γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού. 5. Προφορική λογοτεχνία. 6. Δραστηριότητες μετά την ακρόαση ενός ποιήματος.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - γνωρίζουν τα διάφορα είδη ποίησης. - αντιληφθούν τη σπουδαία προσφορά της ποίησης για τη γλωσσική ανάπτυξη. - κατανοούν την ιδιαίτερη σημασία της δημοτικής μας ποίησης για τη διαπαιδαγώγηση των παιδιών. - εφαρμόζουν δραστηριότητες με αφορμή ένα ποίημα (τραγούδι, ψυχοκινητικές δραστηριότητες, παντομίμα, θέατρο, ζωγραφική, κ.λ.π.). - δημιουργούν ένα άλλο ποίημα μαζί με τα παιδιά με το ίδιο θέμα.	- Οι μαθητές να προγραμματίσουν την ανάγνωση διαφόρων κατηγοριών ποιημάτων στον παιδικό σταθμό, με στόχο την εξοικείωση των παιδιών στο άκουσμα ποιημάτων. Κατόπιν να ακολουθήσει συζήτηση για το θέμα στο οποίο αναφέρονται και να γίνει αναφορά στις άγνωστες λέξεις. - Να προσπαθήσουν μαζί με τα ίδια τα παιδιά να δημιουργήσουν ένα δικό τους ποίημα ή να κάνουν κάποιες άλλες δραστηριότητες (τραγούδι, χορός, κ.ά). -Να δώσουν τη δυνατότητα στα παιδιά να εκφραστούν με διάφορους τρόπους (ζωγραφική, κουκλοθέατρο κ.ά.), μετά την ακρόαση του ποιήματος.

Κεφάλαιο 8ο ΒΙΒΛΙΑ ΓΝΩΣΕΩΝ – ΠΑΙΔΙΚΕΣ ΕΓΚΥΚΛΟΠΑΙΔΕΙΕΣ. 1. Βιβλία γνώσεων και προσχολική ηλικία. 2. Είδη βιβλίων γνώσεων. 3. Μορφή των βιβλίων γνώσεων. 4. Παράγοντες που εξασφαλίζουν τη θετική αξιολόγηση των βιβλίων γνώσεων.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - κατανοήσουν τα χαρακτηριστικά, τους στόχους, τα είδη, και τη μορφή των διαφόρων βιβλίων γνώσεων. - αντιληφθούν τη σημαντική προσφορά τους προς τα παιδιά.	Οι μαθητές να παρουσιάσουν στα παιδιά του παιδικού σταθμού, κάποιο γνωστικό θέμα μέσα από το βιβλίο γνώσης.
Κεφάλαιο 9ο ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΑ ΕΝΤΥΠΑ – ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ (ΚΟΜΙΚΣ). 1. Εισαγωγή – Ορισμός. 2. Οργάνωση και τεχνικές των κόμικς. 3. Ταξινομήσεις των κόμικς 4. Ο ρόλος και η σημασία των κόμικς: υπέρ ή κατά;	Να γνωρίσουν οι μαθητές: - τι είναι τα κόμικς. - την οργάνωση και τις τεχνικές τους. - τις ταξινομήσεις τους. - το ρόλο και τη σημασία τους.	Να μπορούν οι μαθητές να: - εκφράζουν άποψη για την παιδαγωγική και αισθητική τους αξία. - βρίσκουν τρόπους ώστε να αξιοποιήσουν τα θετικά τους στοιχεία προς όφελος των παιδιών.
Κεφάλαιο 10ο ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΩΝ ΕΡΓΩΝ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΤΗΝ ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟ – ΒΙΝΤΕΟ. 1. Εισαγωγή 2. Επιλογές – κριτήρια – θετικές και αρνητικές επιδράσεις.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - γνωρίζουν τα κριτήρια επιλογής ενός κατάλληλου λογοτεχνικού έργου για παιδιά που παίζεται στην T.V, τον κινηματογράφο, το βίντεο. - μάθουν για το ρόλο της τηλεόρασης ως επικοινωνιακού μέσου.	- Οι μαθητές να επιλέξουν κατάλληλα παιδιά έργα, στο βίντεο ή στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο, με βάση κάποια κριτήρια που έχουν μάθει.
Κεφάλαιο 11ο ΕΞΟΙΚΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΜΕ ΤΗΝ ΠΑΙΔΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ. 1. Οργάνωση και λειτουργία δανειστικής βιβλιοθήκης στους βρεφονηπιακούς σταθμούς και στα νηπιαγωγεία. 2. Δραστηριότητες που σχετίζονται με την παιδική λογοτεχνία σε συνδυασμό με τη δανειστική βιβλιοθήκη στους χώρους της προσχολικής αγωγής. 3. Παραδείγματα δραστηριοτήτων: Η κατανόηση χωροχρονικών εννοιών μέσω της λογοτεχνίας. 4. Παραδείγματα δραστηριοτήτων για την καλύτερη επαφή των παιδιών με την παιδική λογοτεχνία.	Να είναι σε θέση οι μαθητές να: - οργανώνουν μια δανειστική βιβλιοθήκη στον παιδικό σταθμό. - πραγματοποιήσουν ποικίλες δραστηριότητες για την κατάκτηση πολλών εννοιών μετά την αφήγηση διαφόρων λογοτεχνικών έργων στα παιδιά. - να επιλέξουν μεθόδους για να φέρουν τα παιδιά σε επαφή με τη λογοτεχνία με ευχάριστο τρόπο.	- Οι μαθητές μαζί με τα παιδιά του παιδικού σταθμού μπορούν να μεταφέρουν ένα λογοτεχνικό έργο στο κουκλοθέατρο ή στο θέατρο σκιών. - Μπορούν επίσης να το μελοποιήσουν ή να το παρουσιάσουν με ρυθμικές ασκήσεις. - Με αφορμή το θέμα ενός π.χ. παραμυθιού, μπορούν τα ίδια τα παιδιά να κατασκευάσουν ένα δικό τους παραμύθι και να το καταγράψουν με τη βοήθεια των μαθητών δε ένα δικό τους χειροποίητο βιβλίο με τις ζωγραφιές τους. - Μπορούν να προσκαλέσουν το συγγραφέα του έργου και να συνομιλήσουν μαζί του. 5. Να πραγματοποιήσουν δραστηριότητες για την κατάκτηση των χωροχρονικών εννοιών μέσα από τα λογοτεχνικά έργα.

Στοιχεία Νοσολογίας

Το μάθημα *Στοιχεία Νοσολογίας* **είναι κοινό σε όλες τις Ειδικότητες του Τομέα Υγείας – Πρόνοιας του** *2ου Κύκλου.* **Δηλαδή:**

- *Βοηθών Φυσικοθεραπευτών*
- *Βοηθών Βρεφονηπιοκόμων*
- *Βοηθών Νοσηλευτών*
- *Βοηθών Φαρμακείων*
- *Βοηθών Οδοντοτεχνιτών*
- *Βοηθών Ιατρικών και Βιολογικών Εργαστηρίων*
- *Κοινωνικών Φροντιστών*
- *Βοηθών Ακτινολογικών Εργαστηρίων*
- *Διατροφής - Διαιτολογίας*

ΜΑΘΗΜΑ: ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΝΟΣΟΛΟΓΙΑΣ (2 ώρες θεωρία)

Διδακτικό βιβλίο: ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ (Αθανασοπούλου Π., Οικονόμου Μ., Ρίζος Μ.) ΟΕΔΒ, έτος έκδοσης 1999

ΤΟΜΕΑΣ: ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

2ος ΚΥΚΛΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΗΠΑΤΟΣ – ΧΟΛΗΔΟΧΩΝ ΟΔΩΝ - ΠΑΓΚΡΕΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

ΤΟΜΕΑΣ: ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΟΣΟΛΟΓΙΑ

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ

2ος ΚΥΚΛΟΣ

Σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος είναι να αποκτήσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες βασικές γνώσεις από τις σπουδαιότερες νόσους ορισμένων συστημάτων του ανθρώπου. Επίσης για κάθε νόσο να κατανοήσουν κυρίως την **αιτιολογία** και τον τρόπο **πρόληψής της** και σε κάποιες από αυτές αδρά στοιχεία της κλινικής τους εικόνας χωρίς να γίνεται επέκταση στη διάγνωση, τη θεραπεία και τα εργαστηριακά ευρήματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΙΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τον τρόπο με το οποίο γίνεται η αιμοποίηση και η ερυθροποίηση στον οργανισμό του ανθρώπου. Παράλληλα θα γνωρίσουν και ορισμένες βασικές παθήσεων του αίματος.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Πως γίνεται η αιμοποίηση και η ερυθροποίηση. • Την αποστολή του μυελού των οστών. • Τι είναι το ερυθροκύτταρο και ποια η αποστολή τους. • Τι είναι οι αναιμίες και πως ταξινομούνται • Ποιος είναι ο κύκλος του σιδήρου στη σιδηροπενική αναιμία. • Τι είναι η οξεία μεθαιμορραγική αναιμία • Τι είναι η αιμοσφαιρινοπάθειες (μεσογειακή, δρεπανοκυτταρική, πολυκυτταραιμία) • Τι είναι τα λευκά αιμοσφαίρια και ποιες οι διαταραχές τους. • Τι είναι οι αιμορραγικές βλάβες (θρομβοπενία) • Τι είναι η θρομβοκυττάρωση και η αιμορροφιλία.	1.1.Αιμοποίηση – ερυθροποίηση • Μυελός των οστών 1.2.Το ερυθρό αιμοσφαίριο 1.3. Αναιμία 1.4. Ταξινόμηση αναιμιών • Σιδηροπενική αναιμία (αιτιολογία, συμπτώματα, πρόληψη) • Οξεία μεθαιμορραγική αναιμία (αιτιολογία, συμπτώματα) • Γενικά για τις αιμοσφαιρινοπάθειες **Α. Μεσογειακή αναιμία (αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόληψη)** Β. Δρεπανοκυτταρική αναιμία (αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόληψη). 1.5.Λευκά αιμοσφαίρια • Διαταραχές των λευκών αιμοσφαιρίων 1.6.Γενικά για τις αιμορραγικές βλάβες **(Γενικά)** • Θρομβοπενία (αιτία) • Θρομβοκυττάρωση (αιτιολογία) • Νοσήματα πήξης • Αιμορροφιλία (αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόληψη)	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με την αιμοποίηση ερυθροποίηση, το ερυθροκύτταρο, τα διάφορα είδη αναιμιών και τις αιμοσφαιρινοπάθειες Επίσης για τα λευκά αιμοσφαίρια, τις αιμορραγικές βλάβες τη Θρομβοκυττάρωση και την αιμορροφιλία. Θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες σχετικές με τις διάφορες παθήσεις του αίματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη κατά την παράδοση του μαθήματος. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την αιτιολογία και την πρόληψη ορισμένων βασικών παθήσεων του κυκλοφορικού συστήματος. Επίσης σε κάποιες από αυτές και την κλινική εικόνα και να κατανοήσουν πως αυτή σχετίζεται με την αιτιολογία της νόσου.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν. • Τι είναι η καρδιακή ανεπάρκεια και ποια τα αίτια της αριστερή και δεξιάς καρδιακής ανεπάρκειας. • Τι είναι η συγγενείς καρδιοπάθειες και ποιες είναι οι συχνότερες που συναντάμε. • Που οφείλεται ο ρευματικός πυρετός. • Τι είναι η λοιμώδης ενδοκαρδίτιδα. • Τι είναι η περικαρδίτιδες τα είδη τους και που οφείλονται. • Τι είναι η ισχαιμική καρδιοπάθεια και που οφείλεται. • Τι είναι η αρτηριακή υπέρταση και που οφείλεται. • Τι είναι τα ανευρύσματα. • Τι είναι οι θρομβοφλεβίτιδες και οι κιρσοί.	2.1.Γενικά 2.2.Καρδιακή ανεπάρκεια. • Ορισμός • Αιτιολογία 2.3.Συγγενείς καρδιοπάθειες • Τετραλογία Fallot • Μεσοκολπική επικοινωνία • Μεσοκοιλιακή επικοινωνία 2.4.Ρευματικός πυρετός • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 2.5.Λοιμώδης ενδοκαρδίτιδα • Αιτιολογία • Πρόληψη • Κλινική εικόνα 2.6. Περικαρδίτιδες • Οξεία περικαρδίτιδα • Χρόνια Περικαρδίτιδα 2.7.Ισχαιμική καρδιοπάθεια • Γενικά • Αιτιολογία • Προδιαθεσικοί παράγοντες • Πρόληψη 2.8. Αρτηριακή υπέρταση • Γενικά • Αιτιολογία • Βλάβες • Πρόληψη 2.10. Ανευρύσματα • Αιτιολογία 2.11 Νοσήματα φλεβών • Θρομβοφλεβίτιδες • Κιρσοί	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με την ανατομία της καρδιάς και τις σπουδαιότερες παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις του κυκλοφορικού συστήματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	7

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΑΠΝΕΥΣΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την αιτιολογία και την πρόληψη ορισμένων βασικών παθήσεων του αναπνευστικού συστήματος.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Πως γίνεται η αναπνοή του ανθρώπου. • Που οφείλονται οι λοιμώξεις του αναπνευστικού. • Τι είναι η φυματίωση του πνεύμονα, που οφείλεται και ποια είναι η πρόληψή της. • Τι είναι η ατελεκτασία και ποια τα αίτια που την προκαλούν. • Τι είναι οι διάμεσες πνευμονοπάθειες και ποια τα αίτιά τους. • Τι είναι οι πνευμονοκονιώσεις και ποιες ουσίες τι; προκαλούν. • Που οφείλεται ο καρκίνος του πνεύμονα • Τι είναι η πνευμονική εμβολή και που οφείλεται • Τι είναι οι πλευρίτιδες και ποια τα αίτιά τους. • Τι είναι ο πνευμοθώρακας και που οφείλεται.	3.1.Γενικά 3.2.Λοιμώξεις του αναπνευστικού • Φυματίωση του πνεύμονα (Αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόληψη) 3.3. Βρογχικό άσθμα. • Αιτιολογία • Πρόληψη • Κλινική εικόνα 3.4.Βρογχεκτασίες • Γενικά • Αίτια • Κλινική εικόνα 3.5. Ατελεκτασία • Ορισμός • Αιτιολογία 3.6. Διάμεσες πνευμονοπάθειες • Γενικά • Αίτια • Κλινική εικόνα • Πνευμονοκονιώσεις (αιτιολογία) 3.7. Καρκίνος του πνεύμονα • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 3.8. Πνευμονική εμβολή • Γενικά • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 3.9. Πλευρίτιδες • Γενικά • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 3.9. Πνευμοθώρακας. • Γενικά • Αιτιολογία	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τον τρόπο που γίνεται η αναπνοή και τις σπουδαιότερες παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις του αναπνευστικού συστήματος	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΠΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες την αιτιολογία και την πρόληψη ορισμένων βασικών παθήσεων του πεπτικού συστήματος.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τα μέρη από τα οποία αποτελείται το πεπτικό σύστημα. • Την αιτιολογία και την πρόληψη του καρκίνου του οισοφάγου. • Που οφείλεται το έλκος του στομάχου και του δωδεκαδάκτυλου. • Τι είναι η γαστρίτιδα και ποια είδη υπάρχουν. • Τι είναι η γαστρεντερίτιδα και που οφείλεται • Τι είναι η οξεία περιτονίτιδα και που οφείλεται • Τι είναι η οξεία σκωληκοειδίτιδα και που οφείλεται • Τι είναι η εντερική απόφραξη- ειλεός και ποια η αιτιολογία της. • Τι είναι το σύνδρομο του ευερέθιστου εντέρου και που οφείλεται.	4.1.Γενικά για το πεπτικό σύστημα. 4.2.Παθήσεις του οισοφάγου • Καρκίνος του οισοφάγου (αιτιολογία κλινική εικόνα, πρόληψη) 4.3.Παθήσεις του στομάχου • Έλκος στομάχου και δωδεκαδάκτυλου (αιτιολογία, κλινική εικόνα) • Γαστρίτιδα (οξεία, χρόνια) 4.4. Οξεία γαστρεντερίτιδα. • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 4.5. Οξεία περιτονίτιδα • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 4.6. Οξεία σκωληκοειδίτιδα • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 4.7. Εντερική απόφραξη-ειλεός • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 4.8 Σύνδρομο ευερέθιστου εντέρου • Αιτιολογία	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τις διάφορες παθήσεις του πεπτικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις του πεπτικού συστήματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΗΠΑΤΟΣ – ΧΟΛΗΔΟΧΩΝ ΟΔΩΝ - ΠΑΓΚΡΕΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες βασικές γνώσεις για τις ηπατίτιδες, την κίρρωση του ήπατος και για ορισμένες παθήσεις του παγκρέατος

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Την αιτιολογία και τον τρόπο μετάδοσης των διαφόρων μορφών ηπατίτιδας. • Την πρόληψη των ηπατίτιδων. • Τι ρόλο παίζει ο αλκοολισμός στην κίρρωση του ήπατος. • Ποιες είναι οι νόσοι του παγκρέατος και που οφείλονται. • Που οφείλεται ο καρκίνος του παγκρέατος και ποια είναι η πρόληψή του.	5.1. Ιογενείς ηπατίτιδες • Ηπατίτιδα Α. (Αιτιολογία – κλινική εικόνα, Τρόπος μετάδοσης, πρόληψη) • Ηπατίτιδα Β. (Αιτιολογία – κλινική εικόνα –Τρόπος μετάδοσης, πρόληψη) • Ηπατίτιδα C. (Αιτιολογία – κλινική εικόνα Τρόπος μετάδοσης, πρόληψη) 5.2. Αλκοολική ηπατοπάθεια. • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 5.3.Χρόνια ηπατίτιδα • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 5.4. Κίρρωση ήπατος • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα 5.4. Νόσοι παγκρέατος • Γενικά • Οξεία παγκρεατίτιδα (αιτιολογία, κλινική εικόνα) • Χρόνια παγκρεατίτιδα (αιτιολογία, κλινική εικόνα) 5.5. Καρκίνος του παγκρέατος • Αιτιολογία • Πρόληψη	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τις διάφορες ηπατίτιδες και παθήσεις του παγκρέατος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις ηπατίτιδες και το ρόλο του αλκοολισμού στην κίρρωση του ήπατος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΟΣΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΣΕΩΝ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τις σπουδαιότερες παθήσεις των οστών και των αρθρώσεων και τον τρόπο με τον οποίο μπορούμε να τις προλάβουμε.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Την ταξινόμηση των παθήσεων των οστών και των αρθρώσεων. • Τη σημασία της πρόληψης των παθήσεων των οστών και των αρθρώσεων • Την αιτιολογία και την πρόληψη των νεοπλασμάτων των οστών..	6.1. Γενικά • Ταξινόμηση • Κλινική εικόνα 6.2. Εξωαρθρικές μυοσκελετικές εκδηλώσεις. • Περιαρθρίτιδα ώμου • Σύνδρομο καρπιαίου σωλήνα • Οσφυαλγία. 6.3. Νόσοι των οστών • Οστεομυελίτιδα • Οστεοπόρωση (αίτια, κλινική εικόνα) • Ραχίτιδα(αίτια, κλινική εικόνα) 6.4. Νεοπλάσματα οστών. • Αιτιολογία • Πρόληψη	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τις σπουδαιότερες παθήσεις των οστών και των αρθρώσεων. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις των οστών και των αρθρώσεων.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΛΟΙΜΩΔΗ ΝΟΣΗΜΑΤΑ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά που οφείλονται τα λοιμώδη νοσήματα, ποιοι είναι οι μηχανισμοί άμυνας του οργανισμού κατά των λοιμώξεων και ποιες κατηγορίες λοιμώξεων έχουμε.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Ποια νοσήματα κατατάσσονται στ λοιμώδη. • Ποιοι είναι οι μηχανισμοί άμυνας του οργανισμού στα βακτήρια. • Την αιτιολογία, τον τρόπο μετάδοσης και την πρόληψη των λοιμώξεων από τα βακτήρια. • Την αιτιολογία και την πρόληψη των λοιμώξεων που οφείλονται στους ιούς. • Την αιτιολογία και την πρόληψη των σεξουαλικά μεταδιδόμενων λοιμώξεων.	Γενικά. 7.1. Μηχανισμοί άμυνας 7.2. Λοιμώξεις από βακτήρια • Στρεπτοκοκκικές • Σταφυλοκοκκικές • Σαλμονελώσεις (γενικά κλινική εικόνα, πρόληψη) • Βρουκελλώσεις (αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Τέτανος (γενικά, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Αεριογόνος γάγγραινα (γενικά, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Φυματίωση (γενικά, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Κοκκύτης 7.3. Λοιμώξεις από ιούς Γενικά • Γρίπη (γενικά, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Ιλαρά(γενικά, κλινική εικόνα, πρόληψη) • Ερυθρά • Ανεμοβλογιά. 7.4. Σεξουαλικά μεταδιδόμενες λοιμώξεις. • Σύφιλη • Γονόρροια • Οξυτενή Κονδυλώματα • Τριχομοναδική κολπίτιδα Στις λοιμώξεις αυτές θα γίνει αναφορά στην αιτιολογία, κλινική εικόνα και πρόληψη 7.5.Σύνδρομο επίκτητης ανοσολογικής ανεπάρκειας (AIDS) • Γενικά • Επιδημιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 7.6.Νοσοκομειακές λοιμώξεις 7.7.Σήψη	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με την άμυνα του οργανισμού στα διάφορα λοιμώδη νοσήματα καθώς για τον τρόπο που αυτά μεταδίδονται. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τα διάφορα λοιμώδη νοσήματα.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΟΥΡΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τον τρόπο λειτουργία των νεφρών καθώς και τις σπουδαιότερες παθήσεις του ουροποιητικού συστήματος.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη δομή και τα μέρη του ουροποιητικού συστήματος. • Την αιτιολογία των διάφορων λοιμώξεων του ουροποιητικού συστήματος. • Τι είναι ο κολικός του νεφρού και ποια η κλινική του εικόνα.	Γενικά. Νεφροί • Μέρη του ουροποιητικού συστήματος. • Λειτουργίες των νεφρών. 9.1.1. Λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος. • Οξεία κυστίτιδα • Οξεία πυελονεφρίτιδα • Προστατίτιδα Στις Παθήσεις αυτές θα γίνει αναφορά κυρίως στην αιτιολογία, κλινική εικόνα. 9.1.2.Χρόνιες λοιμώξεις του ουροποιητικού συστήματος • Χρόνια κυστίτιδα (κλινική εικόνα) • Χρόνια πυελονεφρίτιδα (αιτιολογία, κλινική εικόνα) • Ουρηθρίτιδα (κλινική εικόνα) 9.2.Σπειραματονεφρίτιδα • Γενικά • Ταξινόμηση 1. Νεφρίτιδες 2. Νεφρώσεις 3. Οξείες – χρόνιες σπειραματονεφρίτιδες 9.3.Νεφρολιθίαση • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη 9.4. Νεφρική ανεπάρκεια • Γενικά • Οξεία νεφρική ανεπάρκεια (αιτιολογία, κλινική εικόνα, πρόγνωση) • Χρόνια νεφρική ανεπάρκεια (αιτιολογία, κλινική εικόνα)	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τα μέρη και τα όργανα του ουροποιητικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις του ουροποιητικού συστήματος.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝΔΟΚΡΙΝΩΝ ΑΔΕΝΩΝ

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες ποια είναι η αποστολή των ενδοκρινών αδένων και συνοπτικά τις διάφορες παθήσεις τους.

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Τη σημασία των ενδοκρινών αδένων. • Τι είναι ο γιγαντισμός και που οφείλεται • Τι είναι ο υπέρ και ο υπό- θυρεοειδισμός και που οφείλονται. • Που οφείλεται ο σακχαρώδης διαβήτης, πια είναι η κλινική του εικόνα και ποια η πρόληψή του.	Γενικά 10.1. Παθήσεις της υπόφυσης • Γιγαντισμός και μεγαλακρία (γενικά) • Όγκοι της υπόφυσης (γενικά) 10.2. Παθήσεις του θυρεοειδή • Υπερθυρεοειδισμό ς (αιτιολογία, κλινική εικόνα) • Υποθυρεοειδισμός (αιτιολογία, κλινική εικόνα) 10.5. Σακχαρώδης διαβήτης. • Γενικά • Αιτιολογία • Κλινική εικόνα • Πρόληψη	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τους ενδοκρινείς αδένες και τις σπουδαιότερες παθήσεις που οφείλονται σε αυτούς.. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις διάφορες παθήσεις των ενδοκρινών αδένων.	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: **ΠΑΘΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΝΟΣΟΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ**

Ο σκοπός αυτού του κεφαλαίου είναι να γνωρίσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες συνοπτικά τα διάφορα αισθητήρια όργανα και τον τρόπο λειτουργίας των αισθήσεων..

ΕΠΙ ΜΕΡΟΥΣ ΣΤΟΧΟΙ	ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ	ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	ΩΡΕΣ
Οι μαθητές / τριες να κατανοήσουν • Το μηχανισμό άμυνας του ανοσοποιητικού συστήματος • Τα μέρη από τα οποία αποτελείται. • Τις λειτουργίες του ανοσοποιητικού συστήματος • Ποιες είναι οι σπουδαιότερες διαταραχές του και που οφείλονται.	Γενικά 12.1. Περιγραφή – λειτουργίες 12.2. Διαταραχές	Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα δουν άτλαντες, διαφάνειες, cd roms και θα παρακολουθήσουν ταινία σχετική με τη τα μέρη, τις λειτουργίες και τις διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος. Στη συνέχεια θα χωριστούν σε ομάδες και θα γράψουν εργασίες, σχετικές με τις λειτουργίες και τις διαταραχές του ανοσοποιητικού συστήματος	Η αξιολόγηση των μαθητών και μαθητριών θα γίνει με: • το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή στην τάξη καθώς και την επίδοσή τους στην ημερήσια εξέταση. • την εργασία που θα παραδώσουν. • την επίδοσή τους στα γραπτά διαγωνίσματα.	3

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 31 Ιανουαρίου 2002

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΕΤΡΟΣ ΕΥΘΥΜΙΟΥ